

“16 barn - 16 kulturer”

En jämförande kvalitativ intervjustudie om uppfattningar av mångfald med förskolepedagoger i Sverige

---

“16 children - 16 cultures”

A comparative qualitative interview study about perceptions of diversity with preschool educators in Sweden

---

Ebba Johansson & Nike Spiik Lundell

Fakultet: Humaniora och samhällsvetenskap

Utbildningsprogram: Förskolläraryrket

Nivå/Högskolepoäng: Grundnivå/15 hp.

Handledarens namn: Susanne Hansson

Seminarieledarens namn: Lennart Karlsson

Examinatorns namn: Valerie Margrain

Datum: 2023-02-18

© 2023 – Ebba Johansson & Nike Spiik Lundell

“16 barn - 16 kulturer”

[“16 children - 16 cultures”]

Ett examensarbete inom ramen för lärarutbildningen vid
Karlstads universitet: Förskolläraryrket

<http://kau.se>

The authors, Ebba Johansson & Nike Spiik Lundell, has made an online version of this work
available under a Creative Commons *Attribution-Noncommercial-Share Alike 3.0* License.

<http://diva-portal.org>

Creative Commons-licensen: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/deed.sv>

Abstract

The purpose of this study is to contribute knowledge about the concept diversity through preschool educators' perspective based on their perceptions of the concept diversity and to find out how the preschool educators describe the work with diversity. This has been done through a qualitative interview study and the theory phenomenography. A central concept in phenomenography is perceptions which is the focus of the questions presented in the study.

The result from the study shows that preschool educators perceive the concept of diversity as both hard to define and work with but very important. An important conclusion from the result of the study is that preschool educators often define diversity based on the group of children they're working with. Preschool educators' perceptions on the concept of diversity have been slightly widened since the revised curriculum for preschool in 2018 through discussions in the working teams. Many preschool educators have also expressed that work with diversity is a challenge when there is no great ethnic diversity among the children.

A discovery that emerged was how some preschool educators describe their perception of the concept of diversity, they often do it based on ethnic diversity. One preschool educator perceives that diversity is just not about a different nationality. Even if the preschool only has Swedish children there are still many different cultures.

Keywords: Phenomenography, preschool, preschool educators, diversity, perceptions.

Sammanfattning

Studiens syfte är att bidra med kunskap om begreppet mångfald genom förskolepedagogers perspektiv utifrån deras uppfattning av begreppet mångfald, samt att ta reda på hur pedagogerna beskriver arbetet med mångfald. Detta har utförts genom en kvalitativ intervjustudie utifrån teorin fenomenografi. Ett centralt begrepp inom fenomenografin är uppfattningar vilket är fokus i frågeställningarna.

Studiens resultat visar att förskolepedagoger uppfattar begreppet mångfald som svårt att både definiera och arbeta med men att det är mycket viktigt. En viktig slutsats från studiens resultat är att förskolepedagoger ofta definierar mångfald utifrån den barngrupp man arbetar i. Förskolepedagogers uppfattningar av begreppet mångfald har vidgats något i och med den reviderade läroplanen för förskolan 2018 genom diskussioner i arbetslagen. Många förskolepedagoger har också uttryckt att arbetet med mångfald är en utmaning när det inte finns en stor etnisk mångfald bland barnen.

En upptäckt som gjordes var att när vissa pedagoger ska beskriva sin uppfattning av begreppet mångfald, gör de det utifrån en etnisk mångfald. En av pedagogerna uppfattar att mångfald inte bara handlar om en annan nationalitet. Även om en avdelning bara har svenska barn finns det många olika kulturer.

Nyckelord: Fenomenografi, förskola, förskolepedagoger, mångfald, uppfattningar

Förord

Detta arbetet har genomförts genom att vi gemensamt diskuterat alla delarna i uppsatsen men valt att skriva vissa delar enskilt. Vi har valt att lägga upp arbetet på det sättet för att kunna hålla ett högre arbetstempo. Vi har haft enskilt huvudansvar i vissa delar av arbetet, men vi har diskuterat allt och suttit tillsammans för att underlätta dialogen mellan oss. Alla texter har lästs igenom av båda för att tillsammans hitta utvecklingsområden samt ge konstruktiv kritik. Vi har gemensamt sökt och läst de artiklar som använts i tidigare forskning för att sedan hitta teman som vi kategoriserat och sammanfattat genom olika rubriker. Inför intervjuerna har vi båda mailat olika rektorer och förskolepedagoger för att sedan dela upp intervjuerna sinsemellan. Efter varje intervju har intervjuaren transkriberat svaren från intervjun som sedan läses igenom av den andre. Vi genomförde fyra stycken intervjuer var.

Vi vill först och främst tacka vår handledare Susanne Hansson för ett bra stöd genom hela arbetet och för att hon både utmanat och uppmuntrat oss i vårt skrivande. Ett stort tack till de informanter som ville delta i studien. Ni är en stor del i att vi har kunnat genomföra och avsluta arbetet. Vi vill tacka våra vänner och våra familjer för allt stöd vi fått under utbildningen. Till sist vill vi även tacka varandra för ett fungerande samarbete genom hela arbetet. Våra likheter och olikheter har kompletterat varandra väl och bidragit till intressanta diskussioner genom hela arbetets gång.

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
1.1 Syfte	2
1.2 Frågeställningar	2
2 Bakgrund	3
2.1 Centrala begrepp	3
2.1.1 Mångfald	3
2.1.2 Mångfald i Läroplanen för förskolan 2018 och Läroplanen för förskolan 1998	4
2.1.3 Interkultur	5
3 Tidigare forskning	7
3.1 Mångfald i utbildning till förskollärare	7
3.2 Förskolepersonals vidareutbildning inom mångfald	7
3.3 Pedagogens synsätt på mångfald	8
3.4 Situationer och interaktioner kopplade till mångfald	9
3.5 Utmaningar gällande mångfald	9
3.6 Sammanfattning	10
4 Teori	10
4.1 Fenomenografi	11
4.1.1 Första och andra ordningens perspektiv	12
4.1.2 Uppfattningar	13
4.2 Etnocentrism; Vi och dom	13
5 Metod	15
5.1 Val av metod för insamling av material	15
5.2 Urval	15
5.3 Insamling av material	16
5.3.1 Genomförande	16
5.4 Databearbetning	18
5.5 Validitet och reliabilitet	19

5.6 Etiska överväganden och GDPR	19
6 Resultat och analys	21
6.1 Förskolepedagogers uppfattning av begreppet mångfald	21
6.1.1 Faktorer inom begreppet mångfald	21
6.1.2 Mångfald som värdegrund	22
6.2 Arbetslagets gemensamma syn på begreppet mångfald	23
6.2.1 Barngruppens betydelse	23
6.2.2 Samsyn	24
6.3 Arbete med mångfald	25
6.3.1 Etniciteter	25
6.3.2 Fånga tillfället	26
6.4 Läroplanens revidering, samt arbetet med mångfald utifrån denna	27
6.4.1 Insikt i den nya läroplanen för förskolan	27
6.5 Utmaningar/Problematik/Svårigheter	28
6.5.1 Vårdnadshavare	28
6.5.2 Otillräckliga resurser	29
6.5.3 Homogena barngrupper	30
6.5.4 Prioriteringar	30
6.6 Analys	31
6.6.1 Etnocentrism	31
6.6.2 Likheter	32
6.6.3 Skillnader	32
7 Diskussion	34
7.1 Resultatdiskussion	34
7.1.1 Syn på och uppfattningar av begreppet mångfald	34
7.1.2 Arbete med mångfald	36
7.1.3 Utmaningar med mångfald	37
7.2 Metoddiskussion	38
7.3 Slutsats och bidrag till fältet	40

Referenser	42
Bilagor	44
Bilaga 1, Informationsbrev rektor	44
Bilaga 2, Informationsbrev förskolepersonal	47
Bilaga 3, Intervjuguide	49
Bilaga 4, Facebookinlägg	50

1 INLEDNING

Mångfald är något som länge har intresserat oss författare. Intresset grundades redan när vi var små i nyfikenheten på skillnaderna i vår egen vardag jämfört med andras och i upptäckten av att "allas lika värde" inte alltid stämde med verkligheten. Vår syn på och uppfattning av begreppet mångfald har förändrats och breddats under hela vår skolgång och sedan vi började vår förskolläro utbildning på Karlstads universitet har vår syn vidgats och förändrats ytterligare.

Detta citat från läroplanen "Förskolan är en social och kulturell mötesplats som ska främja barnens förståelse för värdet av mångfald" (Skolverket, 2018, s. 5-6), beskriver att de kulturella och sociala kontexter barn möter inom förskolan ska främja förståelsen för mångfald. Det är dock möjligt att främja mångfald på mer än ett sätt utöver den kulturella aspekten av mångfald som fenomen. Därför är vi nyfikna på hur förskolepedagoger kan uppfatta begreppet mångfald och det praktiska arbetet med det. Skolverket (2018) skriver även om den kulturella mångfalden där barnen vilket enligt Runfors (2013) innebär en mängd olika sätt att leva på. Läroplanen för förskolan (2018) menar att barnen ska ges möjlighet att få förståelse för olika levnadssätt och kulturer.

De erfarenheter vi har gällande det praktiska mångfaldsarbetet inom förskolan fokuserar ofta på kulturell mångfald samt den etniska mångfalden i form av högtider och flerspråkighet. Vår upplevelse är även att förskolläro programmets fokus vad gäller mångfald mestadels ligger på kulturell och etnisk mångfald och att de andra aspekter, till exempel kön, ålder och sesuell läggning, som finns inom mångfald har en tendens att hamna i skymundan.

Vi har valt att jämföra förskolepedagogers uppfattningar gällande mångfald, då våra praktiska erfarenheter är att de ofta skiljer sig åt. Därför vill vi ta reda på om de verksamma förskolepedagoger vi intervjuat uppfattar begreppet och arbetet med mångfald likadant. Utifrån egna erfarenheter har vi sett att fokus gällande mångfald främst ligger på etnisk mångfald och flerspråkighet. Ett exempel på det här är att pedagoger vid matsituationer antingen tecknar mjölk eller säger mjölk på ett av språken som finns i barngruppen. På förskolor där den etniska mångfalden inte är särskilt hög har vi inte sett samma tydliga arbete med någon mångfald. I de förskolor där flerspråkighet finns har vi erfarenhet av att arbetet med detta genomsyrar hela verksamheten. Att utgångspunkten i arbetet med mångfald ligger i barnens etnicitet och deras flerspråkighet styrker

även Svaleryd och Hjertson (2018), de beskriver att begreppet mångfald ofta enbart förklaras som etnisk mångfald. Vi har även sett exempel på hur arbetet med mångfald kan bli utpekande för enskilda barn när det finns få barn med annan etnicitet än svensk. Därför syftar den här studien till att undersöka variationer av begreppet mångfald bland förskolepedagoger.

Förskolepedagogers uppfattningar av begreppet mångfald är viktigt då vi anser att det egna synsättet kan utmanas. Barnkonventionen (2018) skriver enligt artikel 2 att alla barn ska ha lika värde och rättigheter. Alla barn ska också enligt artikel 8 "ha rätt till sin identitet, sitt medborgarskap, sitt namn och sina släktförhållanden" (Unicef Sverige, 2018). Vi anser därför att det är viktigt att förskolepedagoger kan arbeta utifrån en uppfattning och syn på mångfald som inkluderar alla, inte enbart barn med olika etnicitet. Med ett mångfaldsperspektiv som hos förskolepedagogerna lyfts till att inkludera alla barn kan också alla barns olikheter tillsammans få bilda mångfalden. Med det synsättet blir alla barn lika i sina olikheter och därmed jämlika. 16 barn med 16 olika kulturer får bilda mångfalden och jämlikheten.

1.1 Syfte

Syftet med studien är att bidra med kunskap om mångfaldsbegreppet till förskollärarprofessionen genom intervjuer med förskolepedagoger.

1.2 Frågeställningar

Hur uppfattar ett antal förskolepedagoger begreppet mångfald?

Hur uppfattar ett antal förskolepedagoger arbetet med mångfald i sin verksamhet?

Vilka variationer finns bland de intervjuade förskolepedagogernas uppfattningar av begreppet mångfald?

2 BAKGRUND

I detta kapitel kommer det ske en genomgång av olika centrala begrepp som kommer att användas i studien. Dessa begrepp är mångfald, hur mångfald beskrivs i den tidigare, samt i den nyare versionen av läroplanen för förskolan (Skolverket, 1998; Skolverket, 2018), och begreppet interkultur.

2.1 Centrala begrepp

I detta kapitel kommer några centrala begrepp beskrivas som kan vara viktiga för läsaren att ha en inblick i. Det första begreppet är mångfald som är utgångspunkten i studien. Vi har beskrivit begreppet med hjälp av olika forskare för att få en djupare förståelse för begreppet. Vi vill också titta på hur den reviderade läroplanen för förskolan (Skolverket, 2018) skiljer sig från den tidigare läroplanen för förskolan (Skolverket, 1998) utifrån synen på mångfald. Detta gjordes genom en jämförelse av Lpfö 98 och Lpfö 18 med fokus på begreppet mångfald. Begreppet interkultur förklaras vidare eftersom vi anser att det kan vara viktigt för studien och den kommande analysen.

2.1.1 Mångfald

Begreppet mångfald beskrivs nedan utifrån tre definitioner. Detta görs för att bidra till en så bred förståelse som möjligt och för att i datamaterialet kunna identifiera fler uppfattningar.

Lahdenperä (2011) menar att mångfald är ett komplicerat begrepp att definiera eftersom det innehåller flera olika faktorer. De faktorer som enligt forskaren ingår i begreppet är; "ålder, funktionsnedsättning, religion, sexuell läggning, värderingar, etnicitet, nationalitet eller nationellt ursprung, utbildning, livsstil, värden, utseende, social klass och ekonomisk status" (Lahdenperä, 2011, s. 2). Svaleryd och Hjertson (2018) beskriver att mångfald används för att beskriva hur olikheter samspelar med varandra och hur vi tar tillvara på de tillgångar och styrkor mångfalden kan bidra med. Svaleryd och Hjertson (2018) antyder även att begreppet mångfald kommer från engelskans "diversity" vilket betyder olikheter. De faktorer Svaleryd och Hjertson (2018) beskriver ingår i begreppet är; " kön, ålder, etnisk/kulturell bakgrund, social tillhörighet, funktionsnedsättning, sexuell läggning, familjeförhållanden och utbildning" (Svaleryd & Hjertson, 2018, s. 67). Dessa två definitioner skiljer sig åt då Lahdenperäs (2011) definition innehåller tretton olika faktorer medans

Svaleryd och Hjertsons (2018) definition endast innehåller åtta faktorer. Dessutom är det flera faktorer som inte förekommer i den andres definition. Detta bidrar till att begreppet blir svårare att tolka då begreppets faktorer kan skifta beroende på studien begreppet ingår i. Svaleryd och Hjertson (2018) menar att begreppet mångfald ges kritik eftersom det finns en risk att människor utformas som annorlunda utifrån flera kategorier. Det i sin tur leder till att skillnader mellan människor i samhället ökar samt att normen för vad som är normalt stärks.

Vi har upptäckt att begreppet mångfald oftast delas upp i etnisk och kulturell mångfald. Detta eftersom det är den etniska och kulturella mångfalden som får ta störst plats i förskolans verksamhet. Runfors (2013) beskriver kulturell mångfald som en mängd olika levnadssätt och att kultur kan syfta på flera olika saker. Läroplanen för förskolan (Skolverket, 2018) beskriver även vikten av människors kapacitet att förstå och leva i det som en kulturell mångfald innefattar. Detta på grund av det svenska samhällets växande internationalisering (Skolverket, 2018). Björk-Willén m.fl. (2013) beskriver att etnicitet handlar om religion och språk. Utifrån hur mångfald har beskrivits tidigare i stycket har vi valt att tolka etnisk mångfald som en mängd olikheter inom religion och språk.

Skolverket (2020) presenterar i sin artikel resultat från forskning som gjorts på Skolverkets initiativ. I artikeln beskrivs hur forskning gjorts om samhällets utveckling gällande migration och mångkultur, samt att dessa är några av de viktigaste utmaningarna för förskolan att idag ansvara för. Resultatet visar också hur detta ställer krav på den pedagogiska kompetensen i förskolan för att kunna ta sig an den mångfald som blir en konsekvens av detta.

2.1.2 Mångfald i Läroplanen för förskolan 2018 och Läroplanen för förskolan 1998

2018 utgavs den reviderade läroplanen för förskolan, Lpfö 18, som trädde i kraft 2019. Vi har därför gjort en analys av den nya läroplanen för förskolan (Skolverket, 2018) och den tidigare läroplanen för förskolan (Skolverket, 1998) utifrån begreppet mångfald. Detta vill vi ha med i arbetet för att få en förståelse för hur Skolverkets syn på mångfald har utvecklats och förändrats över tid.

I den tidigare läroplanen för förskolan beskriver Skolverket (1998) att barnen får möjlighet till att utveckla respekt för alla oavsett bakgrund på grund av "Den växande rörligheten över nationsgränserna" (Skolverket, 1998, s. 4). Den

tidigare läroplanen för förskolan (Skolverket, 1998) använder sig av uttryck som syftar på att barn befinner sig i svårigheter vilket gör att barnen enligt Skolverket (2022) ses som bärare av problem. I den reviderade läroplanen för förskolan (Skolverket, 2018) har begrepp som pekar på att barnen bär på problem tagits bort för att undvika detta. Istället har fokus enligt Skolverket (2022) lagts på alla barns behov och att stöd ska ges till de som är i behov av detta. Ett annat begrepp som enligt Skolverket (2022) tagits bort är "*traditionella*" för att det idag ses som ett begrepp som är svårdefinierat. För att kunna arbeta med tradition måste det definieras vad tradition är och vems tradition som menas (Skolverket, 2022).

Den reviderade läroplanen för förskolan (Skolverket, 2018) är mer relevant gällande skollagens syn på stöd, den har också uppdaterats för att nå upp till skollagen, språklagen samt lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (Skolverket, 2022). Begrepp som utbildning och undervisning har lagts till för att styrka att förskolan hör till skolväsendet. I den nya läroplanen för förskolan (Skolverket, 2018) har också värden från Barnkonventionen (UNICEF Sverige, 2018) förts in där det står att förskolan ska ta hänsyn till alla barns bästa och att de ska uppleva delaktighet och inflytande och förstå sina rättigheter vilket är ett genomgående tema i den nya läroplanen för förskolan (Skolverket, 2018).

Den nya läroplanen för förskolan (Skolverket, 2018) beskriver förskolan som en plats som ska främja barnens förståelse för mångfald, samt att förskolans uppdrag är att barnen ska ges förutsättningar för att utveckla den egna kulturella identiteten. Utöver den egna kulturella utvecklingen beskriver läroplanen för förskolan (Skolverket, 2018) att barnen ska få utrymme att utveckla ett intresse och en kunskap om andra, nya kulturer. Detta för att barnen får en förståelse för värdet av ett samhälle präglad av mångfald.

I den nya och den tidigare läroplanen för förskolan (Skolverket, 2018; Skolverket, 1998) stämmer några aspekter överens med varandra. Det som stämmer överens med varandra är vikten av att barnens ideer och tankar är viktiga att ta tillvara på för att bidra till att skapa en mångfald i barnens lärande. Internationaliseringen i det svenska samhället är också något både den nya och tidigare läroplanen för förskolan beskriver.

2.1.3 Interkultur

Ordet "inter" betyder enligt Lahdenperä (2018) växelverkan och ordet "kultur" betyder att något är kulturellt, vilket också beskrivs som ett meningssystem

som skapar inriktning och ordning i ens liv. Med hjälp av denna definition innebär det alltså att kommunikation, interaktion och växelverkan med och mellan personer från olika kulturella bakgrunder klassas som interkultur.

Lahdenperä (2018) beskriver att begreppet interkultur ofta endast används till att beskriva olika etniska och internationella sammanhang. Hon menar också att begreppet, med hjälp av ett socialkonstruktivistiskt perspektiv, kan användas till andra kulturer som könsmässiga, språkmässiga, etniska, tankemässiga, klassmässiga, livsstilsrelaterade och religiösa.

Lahdenperä (2018) menar att för att nå en interkulturalitet i förskola är ett viktigt steg att ha ett interkulturellt synsätt. Inom ett interkulturellt synsätt menar Lahdenperä (2018) att mångfald ses som en möjlighet, resurs eller gynnsam utmaning för att utveckla verksamheten. Det mål i läroplanen för förskolan som handlar om kulturell mångfald och barns uppfattning av kulturella uttryck menar Lahdenperä (2018) syftar till att verksamheten tillämpar ett interkulturellt förhållningssätt. Hon menar att ett interkulturellt förhållningssätt är en betydelsefull förutsättning för att kunna utveckla verksamheten utifrån mångfald hos de individer som befinner sig där. Att pedagoger utvecklar den egna kompetensen är också en viktig faktor för att nå läroplanen för förskolans mål (Lahdenperä, 2018).

Interkulturalitetens motsats, etnocentrism, kommer gås igenom i teorikapitlet under rubriken "4.3 Etnocentrism; Vi och dom".

3 TIDIGARE FORSKNING

Detta kapitel kommer gå igenom den tidigare forskning som är relevant för denna studie. De databaser vi använt är; OneSearch, ERIC, Diva och SwePub. De sökord vi använt oss av är; mångfald, förskola, multi cultural, diversity, intercultural preschool, preschool and kindergarten. Dessa begrepp har kombinerats med varandra på olika sätt i de olika databaserna. I de flesta studier behandlas begreppet mångfald som etnisk eller kulturell. Mycket av den forskning vi använt behandlar mångfald i andra länder eller på andra språk än svenska.

3.1 Mångfald i utbildning till förskollärare

Utifrån den tidigare forskning som lästs syns det att pedagoger anser att det finns brister gällande mångfald redan i förskollärarytbildningen. Stier m.fl. (2012) undersökte i sin studie förskollärares beskrivningar av kritiska händelser kopplade till mångfald. I studien framkommer att den interkulturella pedagogiken inom förskollärarytbildningen bör utvecklas för att skapa en större förståelse om etnisk och kulturell mångfald. Som en konsekvens av detta beskriver Stier m.fl. (2012) att lärarytbildarna måste se till att studenterna förstår att enbart kunskap om andra kulturer inte är tillräckligt för att kunna formge en fungerande pedagogisk undervisningssituation med ett fokus på kulturell mångfald. För att få till en bra undervisningssituation med den etniska eller kulturella mångfalden i fokus krävs en vilja hos pedagogerna att utmana sina egna tankar om denna mångfald. Även tio år senare i en studie av Abraham och Margrain (2022) kan vissa brister i förskollärarytbildningen identifieras gällande det kursmaterial som används. Studien visade att ungefär hälften av de deltagande var missnöjda med det material och det de erfarit under utbildningen gällande just internationellt och språkligt mångfaldiga barn och familjer. Studenterna som deltog i studien uttryckte en förståelse för interkultur i praktiken men att det var svårare att förstå i teori.

3.2 Förskolepersonals vidareutbildning inom mångfald

För att kunna arbeta effektivt med mångfald och att stötta alla barn i förskolan krävs en bra grund för personalen att stå på. Karlsudd (2021) kom i sin studie fram till att det finns en brist i förskolepersonalens vidareutbildningar för att arbeta med barn i behov av särskilt stöd. Konsekvenserna av det blev i sin tur

att förskolepersonalen hade svårt att följa den nationella policyn som konstaterar att förskoleverksamheten ska vara inkluderande. Agbenyega och Munchan (2020) stödjer detta i sin studie som kom fram till att det fanns brister i personalens utbildning om mångfald. All den personal som deltog var även överens om att de inte hade den kompetens som behövs för att kunna stötta de barn som är i behov av särskilt stöd. Detta blir i sin tur ett hinder i arbetet med mångfald då förskolepersonalen inte har alla de verktyg de behöver för att skapa en utbildning med mångfald och inkludering för alla barn.

3.3 Pedagogens synsätt på mångfald

I en studie gjord av Anderstaf m.fl. (2021) undersöktes hur förskollärare förhåller sig till och diskuterar de konflikter som möjligen kan uppstå på grund av kulturella skillnader i verksamheten. Förskolläraren fick diskutera olika teman och dilemman i fokusgrupper. Detta resulterade i att pedagogerna upptäckte att de ofta försöker kringgå konflikter för att försöka hålla verksamheten fridfull. Under intervjuerna i fokusgrupperna kom pedagogerna också fram till att anledningen till att de gärna undviker konflikter kan vara för att det hör till den svenska normen att kringgå konflikter. Många ansåg att den svenska normen att undvika konflikt bland annat påverkar pedagogers möte med vårdnadshavare och hur interaktionen mellan vårdnadshavare och pedagoger ser ut. Upptäckten fick pedagogerna att fundera över sina egna normer, beteenden och fördomar. Genom att som pedagog granska och utmana sitt egna synsätt utvecklas ens kompetens vilket är viktigt för att nå en interkulturell förskola. Vikten av pedagogers synsätt och medvetenhet tas även upp i Murrays (2012) studie. Studien gjordes i Sydafrikas motsvarighet av en svensk förskola. De anställda intervjuades och det diskuterades i stor omfattning om synsättet gällande just mångfald. De ansåg att ett interkulturellt synsätt ger nödvändiga verktyg för att hantera eventuella utmaningar som de anställda kan stå inför. Ett interkulturellt synsätt kan även främja social integration samt respekt för mångfald och flerspråkighet. Detta kan i sin tur leda till ett förebyggande av rasistiska, främlingsfientliga och diskriminerande attityder och handlingar. Studien visar också att synsätt är viktigt eftersom barns tidiga utveckling är i ett kritiskt skede för att skapa en positiv medvetenhet om mångfald.

3.4 Situationer och interaktioner kopplade till mångfald

Löfdahl och Hägglund (2012) har observerat och pratat med barn i förskolan för att få en förståelse för mångfald och dess betydelse i förskolan. Resultatet visar att mångfald i förskolan upprätthålls genom olika planerade aktiviteter. Att mångfalden upprätthålls i förskolans planerade aktiviteter blir ett problem då Boldermo (2020) i sin studie kom fram till att de planerade aktiviteterna i förskolan ofta bortprioriteras i brist på tid eller annat. Delblanc (2022) skriver att det finns en risk att verksamhetens trygghet prioriteras över olika planerade lärsituationer vilket bidrar till att mångfalden blir svårare att upprätthålla. Boldermo (2020) studerade barns sociala och kulturella mötesplatser inom förskolan för att se hur de barn med en annan etnisk bakgrund än det som sågs som normen inkluderades i leken. Boldermo (2020) upptäckte då att barnen använde sig av artefakter, till exempel leksaker, väskor och skor barnen tagit med hemifrån, för att initiera konversationer och interaktioner med sina kamrater, detta kan i sin tur stärka barns förståelse för mångfald. Löfdahl och Hägglunds (2012) studie visar att barnens förståelse för mångfald stärks genom att gemensamt konstruera en förståelse för mångfald genom olika situationer som uppstår oplanerat i verksamheten. Dessa oplanerade situationer i verksamheten är de som enligt Stier m.fl. (2012) är de mest givande för barnen. I dessa situationer tillvaratogs barnens olika funderingar och de olika frågor som ställdes av barnen undersökte barn och pedagoger tillsammans för att få svar på. Delblancs (2022) studie visar på motstridiga resultat, då denna studie kom fram till att de oplanerade situationerna inte blev lika lockande för barnen.

3.5 Utmaningar gällande mångfald

Eek-Karlsson och Emilson (2021) utförde en studie genom gruppintervjuer med förskollärare. Forskarna ville undersöka förskollärares uppfattning om barns tillhörighet i förskolan. Genom intervjuerna diskuterades de utmaningar förskollärarna stött på gällande mångfald. Många utmaningar handlar om kulturell mångfald och dessa kallades för "kulturkrockar". Kulturkrockarna beskrevs som något som uppstår då två eller fler starka syner på ett fenomen uppkommer. Det handlar främst om krockar mellan pedagoger och vårdnadshavares syn på situationer vilket pedagogerna uttryckte skulle kunna påverka barns tillhörighet.

3.6 Sammanfattning

Alla de här studierna bidrar med relevant kunskap för att underlätta arbetet längre fram i studien. De uppmärksammar också de problem eller utmaningar som upplevs med arbetet kring mångfald. Många studier belyser också vad som ligger bakom utmaningarna. I både Stiers m.fl. (2012) och Abraham och Margrains (2022) studier uppmärksammas att det finns brister i förskolläraryrket gällande mångfald. Karlsudd (2021) och Abenyega och Munchan (2020) konstaterar i båda studierna att förskollärare inte får den vidareutbildningen inom mångfald som behövs för att kunna stötta alla barn på bästa sätt. Anderstaf m.fl. (2021) beskriver att förskollärare i fokusgrupper tillsammans kom fram till att de systematiskt följer den svenska normen om att kringgå konflikter för att hålla verksamheten fridfull. Denna upptäckten bidrar till att interaktionen mellan vårdnadshavare och förskollärare påverkas i strävan mot en konfliktfri verksamhet. Förskollärarna ansåg att deras synsätt var det som påverkade dessa kringgående situationer. Även Murrays (2012) studie belyser att förskollärares interkulturella synsätt bidrar till ett solidariskt bemötande av mångfald som fenomen. Löfdahl och Hägglund (2012) kom i sin studie fram till att mångfald i förskolan bevaras genom planerade aktiviteter. Stier m.fl. (2012) kom med motstridiga resultat då de skriver att de aktiviteter som inte är planerade är de mest givande för barnen. Boldermo (2020) och Delblanc (2022) skriver att de planerade aktiviteterna ofta blir bortprioriterade för att bibehålla verksamhetens trygghet. Genom de intervjuer Eek-Karlsson och Emilson (2021) genomförde diskuterades utmaningar gällande mångfald. Dessa utmaningar kallades för kulturkrockar vilket är när två eller fler starka åsikter kring fenomen uppkommer.

4 TEORI

Det här kapitlet kommer gå igenom fenomenografi som är den teorin som valts för denna studie. Fenomenografi har använts för att få fram en kvalitativ intervju för att få syn på individers uppfattningar om ett begrepp. Fenomenografin används även under analysen av materialet. Kapitlet kommer ta upp centrala begrepp inom fenomenografin och ett begrepp om synsätt på den egna kulturen. Dessa begrepp är första och andra ordningens perspektiv, uppfattning, samt etnocentrism. Etnocentrism är inte ett fenomenografiskt begrepp men vi har valt att använda detta i analysen för att lättare kunna analysera eventuella svar från informanterna som skulle kunna tolkas som etnocentristiska. Detta på grund av att etnocentrism är interkulturalitetens motsats.

4.1 Fenomenografi

Fenomenografi som denna studie utgår ifrån är en teori som enligt Svensson och Åkerblom (2020) utvecklades för att kunna kartlägga de olika uppfattningar som finns bland människor inom olika universitetsämnen. Teorin har däremot använts utanför dessa ämnen och istället använts för att undersöka olika utbildningssammanhang. Utöver att undersöka universitetsämnen och utbildningssammanhang har teorin använts för att undersöka olika fenomen som syns i förskolan. Svensson och Åkerblom (2020) beskriver undervisning som exempel på ett fenomen som undersöktes fenomenografiskt i förskolan. I detta arbete är begreppet mångfald fenomenet som undersöks. Fenomenografi betyder ungefär "beskrivning av det som visar sig" (Svensson & Åkerblom, 2020, s. 89). Huvudsyftet med teorin är att beskriva hur olika fenomen uppfattas av människor (Svensson & Åkerblom, 2020).

I denna studie kommer det som undersöks utifrån teorin vara förskolepersonalens uppfattningar av fenomenet mångfald. Dessa uppfattningar blir då enligt Svensson och Åkerblom (2020) ett forskningsobjekt och ett speciellt forskningsområde. Teorin studerar inte uppfattningen *om* någonting utan den studerar *hur* någonting uppfattas vara, främst hos en grupp människor. Den uppfattning informanterna delger är informanternas egna subjektiva kunskap om ämnet. "Med subjektiv kunskap menas att uppfattningen har karaktär av kunskap oavsett om den stämmer överens med vad som allmänt anses vara objektivt välgrundad kunskap eller

inte" (Svensson & Åkerblom, 2020, s. 91). Larsson (2011) skiljer på begreppet uppfattningar och åsikter eftersom åsikter innebär att det finns valmöjligheter till den egna åsikten. Den åsikt någon har är ett val denne aktivt gjort på grund av olika uppfattningar medans uppfattningar istället beskrivs som något som är självklart för sig själv.

När olika fenomen undersöks med hjälp av intervjuer kommer svaren framstå genom informanternas olika begrepp och uttryck. Det blir då enligt Uljens (1989) viktigt att leta efter vad dessa betyder utifrån det specifika fenomenet. Utifrån detta beskriver därför Uljens (1989) primära och sekundära fenomen utan att ge det någon betydelse för dess rangordning. Ett primärt fenomen är på något sätt avgränsat i form av att det på något sätt redan har en inbyggd betydelse. I ett primärt fenomen finns det något som är "vetenskapligt" rätt, till exempel om man genomför en studie kring matematikregler kommer det finnas ett definitivt resultat. Han menar därför att ett primärt fenomen inte förändras på grund av en individs uppfattning om det. Ett sekundärt fenomen innebär att forskaren inte har en tidigare egen definition av det fenomen som ska undersökas. Meningen är att forskaren ska få en förståelse av fenomenet genom undersökningens sociala konstruktion och det som individer nämner om det. Detta innebär för vår undersökning att vi under intervjuerna håller undan våra egna uppfattningar av begreppet och låter informanternas uppfattningar vara i fokus.

4.1.1 Första och andra ordningens perspektiv

Larsson (2011) beskriver två olika perspektiv för att förstå fenomenografi, första och andra ordningens perspektiv. Han beskriver också hur en kvalitativ metod kan utgå från både första och andra ordningens perspektiv men inom fenomenografi är fokus på andra ordningens perspektiv. I första ordningens perspektiv handlar det om fakta medans andra ordningens perspektiv handlar om hur någon upplever något. I andra ordningens perspektiv ses inte något som sant eller falskt utan vikten ligger i vad som studeras. När syftet med en studie är att ta reda på hur en grupp människor uppfattar ett begrepp, vilket denna studies syfte är, granskas heller inte informantens svar som rätt eller fel. Fokuset ligger istället på att ta reda på informanternas syn på hur något är i, vilket i resultatet sedan beskrivs utan att värderas (Svensson & Åkerblom, 2020).

När allt material är insamlat kan en jämförelse av informanternas svar påbörjas, svaren kan enligt Svensson och Åkerblom (2020) jämföras med

varandra samt gentemot studiens syfte. I denna studie kommer alltså informanternas uppfattningar av begreppet mångfald och arbetet med detta jämföras med varandra. Det som är intressant att undersöka inom fenomenografi är skillnader och variationer i informanternas svar.

4.1.2 Uppfattningar

Denna studie kommer utgå från forskningsteorin fenomenografi som Svensson och Åkerblom (2020) menar har fokus på att skildra olika begrepp samt hur de framställs av människor. Ett centralt begrepp inom fenomenografien är "uppfattningar". Uppfattningar kan karaktäriseras på många olika sätt och det lättaste och mest självklara sättet för att ta reda på någon annans uppfattningar är att fråga personen. Forskare använder oftast fenomenografi för att få syn på uppfattningar om något och om detta uppfattas som positivt eller negativt. Med fenomenografi undersöks också hur något uppfattas vara eller typiska drag som uppfattas om ett fenomen. Svensson och Åkerblom (2020) beskriver också hur en persons uppfattning om något ses som subjektiv kunskap oavsett om det stämmer eller inte. Svensson och Åkerblom (2020) beskriver att ordet uppfattningar är synonymt med ordet erfارande. I studiens kapitel "Resultat och Analys", samt i kapitlet "Diskussion" kommer därför båda begreppen, uppfattningar och erfارande att användas för att underlätta för läsaren.

4.2 Etnocentrism; Vi och dom

Etnocentrism är enligt Tallberg Broman (2021) interkulturalitetens motsats. Inom etnocentrism är utgångspunkten i den egna kulturen och den ses som normen. Etnocentrism används i studien utifrån Lahdenperäs (2018) beskrivning av begreppet. Hon beskriver etnocentrism som en referensram individer har när de värderar, tolkar och bemöter andra. En etnocentrisk referensram utgår alltid från den egna kulturen och uppfostran och ser den som "det rätta". Att använda etnocentrism i studien ger därför en motverkande faktor till begreppet mångfald.

Medias rapporter utgår enligt Mattson (SOU 2005:41) ofta från ett "vi och dom-tänkande" vilket formar en bild av svenskhet hos befolkningen. Detta genom att använda begreppet invandrare som en motpol till svensk. Denna motpol bidrar enligt Mattson (SOU 2005:41) till ett "vi och dom-tänkande". Det svenska blir då en norm som eftersträvas och beskrivs som normal. Medans den bild media förmedlar av invandrare skapar en norm där invandrarna dominerar de sociala problemen som finns i samhället till exempel

“bidragsberoende, kriminalitet, våldsbrott, patriarkala värderingar och utanförskap” (SOU 2005:41, ss 139-158). När denna bild av “motpolen” skapas, bildas också en helt annan bild av Sverige som jämställt, säkert och självförsörjande. Kamali (SOU 2005:41) beskriver “utbildningsnormen” i många länder i Europa är etnocentriska och riktade mot majoritetssamhället. Detta är något som bidrar till den strukturella diskrimineringen av “dom”, vilket enligt Kamali (SOU 2005:41) är individer med en invandrarbakgrund i europeiska samhällen.

5 METOD

I det här kapitlet kommer alla de steg som tagits under arbetets gång presenteras. Först kommer den insamlingsmetod som användes gås igenom, sedan kommer det urval av informanter som gjordes gå igenom. Något annat som kommer presenteras är hur datainsamlingen, genomförandet och databearbetningen gått till. I slutet av kapitlet kommer ett resonemang om arbetets tillförlitlighet göras och de åtgärder som tagits för att nå upp till de riktlinjer som finns gällande etiska överväganden, samt GDPR.

5.1 Val av metod för insamling av material

För att ta reda på människors uppfattningar av fenomen och begrepp är det enligt Svensson och Åkerblom (2020) vanligast att använda sig av intervjuer eftersom detta är det mest direkta sättet för att ta reda på hur någon uppfattar det fenomen eller begrepp som undersöks. De menar dock att datainsamlingsmetoden bör anpassas utefter vilket fenomen som undersöks.

I denna studie genomfördes kvalitativa intervjuer för att få syn på pedagogernas olika erfarenheter och uppfattningar av begreppet mångfald. Intervjuerna var semistrukturerade vilket innebar att vi utgick från en intervjuguide som sammanställts gemensamt (Svensson & Åkerblom, 2020).

Svensson och Åkerblom (2020) skriver att det inom fenomenografiska intervjuer är viktigt att skapa en bra relation till deltagarna. För att i arbetet ta hänsyn till detta har frågorna anpassats så de ställs på ett avslappnat sätt samtidigt som de uppmuntrar till utförliga svar från informanterna. Det är under intervjuernas gång viktigt att påminnas om studiens syfte och utforma frågorna utifrån detta. Begreppet mångfald definieras inte av intervjuaren någon gång under intervjun för att på så sätt inte färga informanternas uppfattning av begreppet.

5.2 Urval

De kriterier som fanns på informanterna som deltog i studien var att de skulle ha någon form av pedagogisk utbildning, samt att de i nuläget skulle vara yrkesverksamma. Informanterna i studien var åtta personer som alla var yrkesverksamma i förskolan då studien genomfördes. Sju av de åtta informanterna är utbildade förskollärare medans en är utbildad barnskötare. En

av pedagogerna har tidigare även arbetat som förskolechef. Alla informanterna blev klara med sin utbildning mellan mitten på 80-talet fram till 2018, alla informanterna har varit yrkesverksamma sedan det att utbildningen var avklarad.

Vi kommer under arbetets gång benämna både förskollärare och barnskötare som förskolepedagoger då båda yrkesrollerna innebär att arbeta pedagogiskt med barn inom förskolan. Det mål vi valt att fokusera på från läroplanen för förskolan (Skolverket, 2018) är det förskolans ansvar att uppnå. Vi har valt att tolka det som att all personal i förskolan har det ansvaret och därför anser vi att även barnskötare har kompetensen att svara på våra frågor.

5.3 Insamling av material

För att ta fram intervjuguiden (Bilaga 3) lästes intervjuguiden från andra studier och undersökningar för att skapa en förståelse kring dem och för att få inspiration. De intervjuguiden som lästes handlade om mångfald i viss mån för att dessa skulle kunna relateras till denna studie. Utifrån de andra intervjuguiden som lästes försökte vi sätta oss in i hur vi själva skulle svara på frågorna. Detta bidrog med kunskap om att kunna strukturera upp frågorna för att skapa en mjukare inledning på intervjun. Genom en mjuk inledning växer förhoppningsvis tryggheten hos informanten och de frågor som bidrar med svar på frågeställningarna kan närmas. Tidigare intervjuguiden erbjöd också nytt perspektiv på frågorna som endast kunde besvaras med ja och nej. Frågorna utvecklades därför genom följdfrågor där informanterna får möjlighet till att ge mer fria och öppna svar.

5.3.1 Genomförande

Det första som gjordes var att ta fram en intervjuguide och två informationsbrev, ett till rektorerna (Bilaga 1) och ett till förskolepersonalen (Bilaga 2). I informationsbrevens fanns det kortfattad information om studien, studiens syfte och kontaktuppgifter till oss och arbetets handledare. Det fanns även tydlig information om att allt deltagande i studien var frivilligt och att informanterna när som helst, utan att behöva ange anledning kunde dra sig ur studien. Detta beskriver Löfdahl Hultman (2021) som viktig information för informanterna att få. Intervjuguiden och informationsbrevens reviderades sedan i samråd med handledaren. Texterna revideras två gånger innan de ansågs vara klara för att minimera missförstånd mellan intervjuare och informant, samt för att undvika att två frågor ställdes på samma gång. Efter detta skickades en

"anmälan om behandling av personuppgifter" in till diariet på Karlstads universitet. Där beskrevs vilka personuppgifter som skulle behandlas, namn, arbetsförhållanden, arbetserfarenhet samt mailadresser.

Nästa steg i processen var att skicka ut informationsbrevet till rektorer via mail. Detta måste enligt Löfdahl Hultman (2021) göras innan informationsbrev skickas till förskolepersonal för att rektorn skall godkänna att studien får genomföras på dennes förskolor. Responsen var låg då bara tre rektorer valde att svara på mailet och lämnade mailadresser till anställd personal och förskoleavdelningar. Då mailades informationsbrevet ut till de mailadresser rektorerna delgav. Även responsen från förskolepersonalen var låg och då ringdes dessa avdelningar upp för att få tag på informanter. Detta resulterade i två informanter, resterande personal svarade via mail. Eftersom det var svårt att få tag på förskolepersonal och rektorer lades ett inlägg ut i en offentlig Facebookgrupp riktad mot förskolepedagoger. Inlägget på Facebook resulterade inte i några informanter. Personalen var utspridda på fem olika förskolor i Sverige. Detta innebär att vissa av informanterna arbetar på samma förskola.

När kontakt skapats med förskolepersonal bokades intervjuer in. Sju av de åtta intervjuerna skedde över Zoom, den åttonde intervjun skedde på plats. Till en början var det tänkt att informanterna skulle få välja om de ville göra intervjuerna över Zoom eller på plats, men på grund av tidspressen som skapades efter svårigheterna med att få tag på intervjupersoner föredrogs Zoom-intervjuer för att spara tid. En länk till ett Zoom-rum och en samtyckesblankett mejlades till den personal som gjorde intervjun över Zoom, därefter mailade informanterna tillbaka samtyckesblanketten ifylld. Den informant som intervjuades på plats skrev under samtyckesblanketten innan intervjun genomfördes. Alla intervjuer spelades in och transkriberades sedan direkt efter intervjun.

Trost (2010) beskriver att om de första frågorna i intervjun är otympliga eller på något sätt uppfattas som stötande av informanten blir det svårt för intervjuaren att bygga upp det förtroende som krävs för att kunna genomföra en så bra intervju som möjligt. Larsen (2021) beskriver att för att bygga upp ett förtroende är det bra att använda sig av bakgrundsfrågor. För att möta dessa kriterier i intervjuerna som genomfördes inleddes de med frågan "Kan du berätta lite om din bakgrund i verksamheten?" Detta bidrog till en lugn start på intervjun och en förståelse för vilken kunskap pedagogerna tog med sig in i intervjun. Trost (2010) och Larsen (2021) beskriver båda två att det under intervjun är viktigt att bara ställa en tydlig fråga åt gången. Detta togs i åtanke

när intervjuguiden skrevs och intervjuerna genomfördes. Svensson och Åkerblom (2020) beskriver att det är viktigt att alla intervjuer följer samma intervjuguide för att kunna undersöka informanternas uppfattningar av samma begrepp. Alla intervjuer i denna studie har följt samma intervjuguide för att bidra med data om informanternas olika uppfattningar.

Det är viktigt att informanterna inte känner sig okunniga inom området de intervjuas inom. Detta undviks genom att inte använda sig av nya eller svåra begrepp i frågorna. Detta håller Larsen (2021) med om. Hon beskriver även att intervjuaren aldrig ska avbryta informanten då detta kan störa informanternas tankeprocess. Detta var något som strävades efter i alla intervjuer.

5.4 Databearbetning

Alla intervjuer spelades in då detta enligt Larsen (2021) garanterar att allt informanterna delgett blir dokumenterat. Genom att spela in intervjuerna påpekar Trost (2010) att intervjuaren slipper föra anteckningar och istället kan vara både koncentrerad och fokuserad på informanternas svar. Efter att intervjuerna hade genomförts transkriberades de ljudinspelningar som gjorts. Dessa transkriberingar var ordagranna och behandlade all data informanterna delgav under sina intervjuer. Larsen (2021) beskriver att transkriberingar skall vara ordagranna för att bidra med ett bra dataunderlag i studien, vilket även bidrar med en högre validitet. Med hjälp av inspelade intervjuer beskriver Trost (2010) även att intervjuaren får möjlighet till att lyssna på intervjuerna igen för att försäkra sig om att dennes uppfattning är rätt.

Efter att alla intervjuer transkriberats lästes de igenom och kodades. Detta gjordes genom att viktiga ord och fraser som lokaliserades under varje fråga skrevs upp i ett nytt dokument för att få en större överblick av svaren. Kodningar gjordes i samma dokument där meningsbärande beskrivande ord och fraser dokumenterades. Svensson och Åkerblom (2020) beskriver även att resultatet inte ska analyseras genom de egna uppfattningarna av begreppet. De beskriver även att det inom fenomenografin inte finns några rätt eller fel vilket informanterna fick information om innan intervjuerna genomfördes.

Svensson och Åkerblom (2020) beskriver vissa steg som skall tas vid en analys, dessa steg användes på följande sätt i vår analys. Innan analysen startade lästes alla transkriberingar igenom för att bidra med en översikt av den insamlade datan. Efter detta gick de påståenden som beskriver informanternas uppfattningar av begreppet igenom. Dessa påståenden gick att koppla till studiens syfte eller frågeställningar. Dessa påståenden kategoriseras sedan

utefter likheter och skillnader som upptäcktes. Kategorierna som uppmärksammades svarade till studiens syfte och frågeställning. Detta sker i kapitel 6, "Resultat och analys" med hjälp av rubriker, beskrivande text och relevanta utdrag från informanternas svar.

5.5 Validitet och reliabilitet

Validitet handlar enligt Larsen (2021) om relevans eller giltighet. I kvalitativa studier, som denna studie är, handlar validitet om att undersöka det som ska undersökas. Syftet med studien var att undersöka hur förskolepedagoger uppfattar begreppet, och arbetet med mångfald. Det som har undersökts är just detta, de frågor som ställts i intervjuerna har bidragit med svar som relaterar till syftet och svarar på frågeställningarna. De svar som samlades in från informanterna har resonerat någorlunda med varandra vilket kan betyda att intervjuguiden framställts på ett lämpligt sätt utifrån det syfte och de frågeställningar studien baseras på.

Reliabilitet kopplas ofta enligt Larsen (2021) till trovärdighet och har med noggrannhet och pålitlighet att göra. Hon menar dock att reliabiliteten kan vara svår att säkra vid kvalitativa studier på grund av att forskaren tolkar resultatet. För att säkra reliabiliteten måste det resultat som presenteras vara baserat på datan som samlats in. Trovärdigheten handlar om att metoden varit systematisk. Denna studies metod har varit systematisk och alla intervjuer har utgått från samma intervjuguide för att stärka trovärdigheten. Det är viktigt att ha i åtanke att även om alla informanter fått samma frågor i samma ordning är allt tolkningsbart och informanterna kan ha tolkat frågorna på olika sätt. Det resultat som presenteras i studien är baserat på datan intervjuerna genererade. Frågorna som ställdes under intervjuerna delades inte ut till informanterna i förväg. Detta gjordes för att informanterna inte skulle förbereda sina svar i hopp om att svara "rätt". Informanterna hade dock fått information om att studiens fokus var mångfald.

5.6 Etiska överväganden och GDPR

Begreppet mångfald blir ofta förknippat med etniskt ursprung och studenter får enligt Löfdahl Hultman (2021) inte behandla uppgifter av denna karaktär. Den etniska tillhörigheten på informanterna har därför inte specificerats på någon inblandad i arbetet. Förskolorna och informanterna har inte nämnts vid namn, utan de kommer tilldelas fiktiva benämningar i form av bokstäver.

Informanterna kommer kallas "Pedagog A-H". Inga personuppgifter gällande etnicitet har heller förts för att inte bryta mot några regler.

Dataskyddsförordningen blev enligt GDPR (2022) lagstadgad 2018. För att de riktlinjer dataskyddsförordningen tagit fram skulle följas togs alla upplysningar som kunde eller som direkt identifierade någon bort ur arbetet. Transkriberingar får inte innehålla några sådana upplysningar så i de transkriberingar som gjordes i arbetet togs dessa bort.

Enligt Löfdahl Hultman (2021) måste rektorn alltid kontaktas på förskolan som studien ska utföras på för att få tillstånd till att utföra den. Detta gjordes med ett informationsbrev innehållande kort information om studien och dess syfte. Först efter att rektorn gett tillstånd till studien kunde sökandet efter pedagoger starta. Pedagogerna fick ett informationsbrev med kortfattad information om studien och dess syfte. Detta så de blev medvetna om vad de samtyckt till om de valde att delta och vad de förväntades ställa upp på, i detta fall var det intervjuer. Det ska enligt Löfdahl Hultman (2021) tydligt framgå att allt deltagande är frivilligt och informanterna kan avsluta deltagande om och isåfall när de vill. Vilket även stod med i informationsbrevet. Inför intervjuerna skickades en samtyckesblankett till de pedagoger som ville delta. Detta för att samla in information om att pedagogerna samtyckt till studien.

Människor som deltar i olika studier måste enligt Vetenskapsrådet (2017) skyddas från kränkningar. För att säkerställa detta är informanterna helt avidentifierade och ingen av datan som använts i studien kan spåras till dem. Samtidigt är det viktigt att studien utförs utifrån ett relevant syfte och inte svävar iväg från detta. Olika begrepp som används i studien behöver tydligt definieras på grund av att de kan användas i olika forskningsområden.

Alla uppgifter och all data som samlades in under arbetet kommer efter att arbetet är avslutat och godkänt att raderas samt förstöras. Det här stämmer överens med dataskyddsförordningens principer.

Den färdiga studien kommer publiceras offentligt och det kommer ske oavsett vilket resultat som uppnåts. Vetenskapsrådet (2017) menar att det därför är viktigt att vi följer de ramar vi fått för studiens innehåll för att de ska uppnå krav för publicering.

6 RESULTAT OCH ANALYS

I det här kapitlet kommer bearbetningen av det insamlade datamaterialet presenteras. Det kommer ske genom analys utifrån studiens frågeställningar för att hitta likheter och skillnader i informanternas uppfattningar. Materialet har kategoriserats utifrån teman som upptäckts utifrån informanternas uppfattningar. De uppfattningskategorier som uppmärksammas kommer svara till studiens syfte och frågeställning. Uppfattningskategorierna kommer redovisas med hjälp av rubriker efterföljt av en beskrivande text men även exempel på relevanta utdrag från intervju svaren. De åtta pedagoger som deltagit i intervjuer kallas pedagog A, B, C, D, E, F, G och H. Resultaten kommer presenteras utifrån de beskrivande ord och fraser som informanterna uppfattat som svarar till studiens syfte och frågeställning. Utifrån svaren upptäcktes elva kategorier som nedan presenteras i underrubriker.

6.1 Förskolepedagogers uppfattning av begreppet mångfald

En frågeställning som ställts för att nå syftet är "Hur uppfattar ett antal förskolepedagoger begreppet mångfald?" För att möta den frågeställningen ställdes en intervjufråga som handlade om vad pedagogerna tänker på gällande begreppet mångfald (Bilaga 3). Pedagogernas svar har här kategoriserats utifrån de uppfattningar som delgivits under intervjuerna.

6.1.1 Faktorer inom begreppet mångfald

Alla informanter uttryckte att de uppfattade begreppet mångfald som komplext och att det innefattar en stor mängd beståndsdelar. Den uppfattning som oftast angavs var olikheter gällande faktorer som exempelvis olika kulturer, olikheter hos individer, samt de olika faktorer som hör till mångfald. Pedagog B och E uttryckte även en uppfattning om att de olikheter som finns hos individer ska accepteras och synliggöras. Pedagog G uppfattar också att mångfald innebär olikheter inom flera olika områden eller kategorier som exempelvis språk, människor men även en mångfald i material, till exempel en stor mångfald av leksaksdjur på avdelningen. De faktorer pedagogerna uppfattar hör till begreppet mångfald är; etnisk tillhörighet, kultur, funktionsvariationer, ålder, samhällsklass, kön, språk, könstillhörighet, familjekonstellationer och etnicitet.

Pedagog D uppfattar att mångfald innebär andra kulturer och främst barnens kultur och fortsatte;

...då behöver det ju inte betyda utländsk kultur utan det kan ju betyda svensk kultur, bara det här med jul. Hur firar man jul? Vi har 16 barn och därmed 16 olika kulturer på hur man firar jul.

Pedagog D menar att när olikheter som exemplet ovan uppmärksammas är detta också en del av mångfald.

6.1.2 Mångfald som värdegrund

Pedagog A och D uppfattar mångfald som värdegrund, att alla ska få vara den man är och tro på vad man vill utan att bli dömd. Pedagog B och D pratade om vad som händer när mångfald finns, att det berikar och agerar som en tillgång och styrka för verksamheten. Pedagog D uppfattar att när det finns en stor etnisk mångfald på förskolan är det lätt att anta att mångfald "bara finns". Detta har tolkats som att pedagogen menar att de på avdelningen aktivt behöver arbeta med mångfald för att det ska bli något som berikar, en styrka eller tillgång. Pedagog C uppfattar mångfald som något de måste upptäcka för att kunna använda den som den styrka och tillgång som hen ser mångfald som. Pedagog B som uppfattar mångfald som något som berikar menar att;

...vi får större empati för varann tror jag när man märker att allas liv ser inte ut som mitt.

Hen menar också att man får nytta av att som pedagog fördjupa sig i mångfald eftersom det skapar en förståelse för barnen och deras olikheter, samt olika erfarenheter. Denna förståelse uttrycker hen att man som pedagog sprider vidare med sig till barngruppen vilket skapar diskussioner även i barngrupp. Pedagog G berättade om att det är viktigt att vara nyfiken och ha respekt gällande mångfald men även att försöka upptäcka de normer som finns i samhället, samt vara kritisk till dem. Att mångfald behövs i både förskola och skola är något pedagog H uttrycker. Hen beskriver att:

Och inte bara kanske barn, utan vi behöver ha en mångfald bland pedagoger också, eller de som barnen möter. Det tror jag är jätteviktigt och att det inte blir för homogent utan det är heterogent också...

6.2 Arbetslagets gemensamma syn på begreppet mångfald

För att fördjupa frågeställningen "Hur uppfattar ett antal förskolepedagoger begreppet mångfald?" ställdes även frågan "Har ni gemensamt pratat om hur ni ser på begreppet mångfald på förskolan/arbetslaget?" i intervjuguiden (Bilaga 3). Frågan uppmuntrar informanterna till att beskriva sina uppfattningar av mångfaldsbegreppet på sin avdelning. Syftet med intervjufrågan är att utmana informanten till en djupare syn på begreppet mångfald till skillnad från den tidigare intervjufrågan. Tidigare intervjufrågan "vad tänker du på när du hör ordet mångfald?" fokuserar mer på den individuella synen trots det uppdrag alla förskolepedagoger har ansvar för. Eftersom frågan är en ja och nej-fråga ställdes också följdfrågor för att utveckla svaren: om ja; hur har ni definierat det? om nej; om du skulle beskriva mångfald utifrån er verksamhet, hur skulle du göra det då? Informanternas uppfattningar har kategoriserats under rubrikerna "Barngruppens betydelse" och "Samsyn".

6.2.1 Barngruppens betydelse

Pedagogerna A, B, C och G uppfattar att de har diskuterat runt begreppet men inte gett en tydlig definition av det. Utifrån de svar som gavs verkar det som de flesta diskussionerna gällande mångfald beror på den barngrupp som finns på avdelningen för stunden. Det uttrycks också att det är svårt när det inte finns etnisk mångfald i barngruppen. Flera informanter (pedagog A, B, C och E) berättar att de istället exempelvis fokuserar på olika familjekonstellationer, andra delar av världen, genus eller alla barns olika behov. Pedagog E ger ett exempel på hur de arbetar med genus genom kläder:

...vill man komma med, ha klänning på sig som kille eller "sportkläder" som tjej så är det helt okej, att alla är lika...

Pedagogen menar att de uppmuntrar till att barnen ska få klä sig som de vill utan att göra en stor grej av det. Pedagog D uppfattar att arbetet med genus var tydligare förut. Tidigare var genus mer ett sätt att se flickor och pojkar som "lika". Hen uppfattar att de på avdelningen inte skiljer på bemötandet eller arbetet i verksamheten utifrån kön. Hen menar att de nu istället har med genus inom begreppet mångfald för att det istället ska genomsyra hela verksamheten.

Pedagog B och G uppfattar att de diskussioner som förs kring mångfald ofta har ett stort fokus på etnisk och språklig mångfald eftersom det finns i barngruppen. Pedagog B berättar att de har 19 olika språk på den förskolan

vilket innebär att de både diskuterar mycket kring men också använder den flerspråkighet som finns. Samtidigt beskriver hen:

...vi diskuterar ju också mycket i det kulturella att föräldrarna har en kultur som de tar med sig till förskolan och barnen hamnar då i någon "blandkultur" mellan vad föräldrarna tar med sig in i familjen men också vad det svenska samhället står för...

Hen uppfattar också att de diskuterar likheter och skillnader utöver det språkliga och barnens bakgrund. Medans pedagog G uppfattar att de inte aktivt har diskuterat begreppet mångfald utan att det sker naturligt i och med diskussioner kring arbetet med flerspråkighet.

6.2.2 Samsyn

Pedagog C och D beskriver också när de väljer att diskutera begreppet mångfald. Pedagog C berättar att de diskuterat begreppet under framställningen av deras trygghetsplan som görs under varje höst. Där har man också kommit in på diskussion gällande diskrimineringslagen vilket hen menar är det som begreppet mångfald innefattar:

...i vår trygghetsplan får vi pratat om alla diskrimineringsgrunder och förklara hur vi arbetar främjande mot dem och förklara vilka åtgärdande insatser som vi behöver arbeta mer med...

Hen fortsätter:

Och det hör ju ihop med jag tänker diskrimineringsgrunderna med ålder och sexuell läggning och funktionsvariationer handlar ju om mångfald och att det är en acceptans och ses som en tillgång så det hör ju ihop tänker jag.

Pedagog D pratade om att arbetslaget definierat flera begrepp från läroplanen tillsammans under "uppstarts dagar" innan det nya läsåret. Ett av begreppen de valt att lägga fokus på i år var mångfald. Arbetslaget skapade en "mindmap" med alla pedagogers syn på mångfald och sedan skapades en gemensam definition utifrån pedagogernas syn samt barngruppen. Informanten menar att det är mycket givande att få en samsyn på olika begrepp och mål från läroplanen. Pedagog C och E uttryckte att man inte haft en gemensam diskussion om begreppet mångfald. De erfarar att man tar diskussionen när något dyker upp som exempelvis en konflikt eller att de får barn med etnisk eller språklig mångfald på förskolan. Pedagog E uttryckte att:

...man är ju så flexibel i det här yrket, man tar det på plats, man sätter sig kanske inte i ett möte och diskuterar saker: hur gör vi, hur löser vi?

Hen menade att mångfald går in i allt inom förskolans undervisning och att man kanske inte bygger upp en plan som ska användas i praktiken. Pedagog E uppfattar att de arbetar med mångfald utifrån varje enskilt barns behov genom att se behoven och anpassa verksamheten efter det.

6.3 Arbete med mångfald

En av frågeställningarna är "Hur uppfattar ett antal förskolepedagoger arbetet med mångfald i sin verksamhet?" därför fanns det en fråga i intervjuguiden (Bilaga 3) där förskolepedagogerna kunde svara på det. Frågan löd "Kan du berätta om hur ni arbetar med mångfald?". Utifrån de svar som samlades in syns det att böcker, etnicitet och situationer är några av de återkommande tillvägagångssätten för att möta mångfald på de olika förskolorna. Genom de kategoriseringar som skapats utifrån pedagogernas svar har vi fått fram olika uppfattningar kring arbetet med mångfald.

6.3.1 Etniciteter

Pedagog A, B, D, F och G yttrade att de någon gång under sitt arbetsliv har fått erfarenhet av att arbeta på en, som de uttryckte det, "mångkulturell förskola" eller en förskola med språklig mångfald. Erfarenheten av att arbeta på en "mångkulturell förskola" eller med en språklig mångfald var inget som frågades efter i intervjufrågorna utan det uttryckte informanterna själva.

Alla pedagoger beskriver att de uppfattar arbetet med mångfald som lättare när barngruppen har en större etnisk mångfald. De menar att arbetet blir mer naturligt och att kulturer och språk blir mer greppbart för barnen när de ser att det finns kompisar eller personal som till exempel kan prata ett annat språk. Pedagog A beskriver detta genom ett exempel då en pedagog hade annat modersmål än svenska;

Vi hade sån himla tur ett tag när vi hade en tjej som ja, pratade hon sorani tro? Något annat språk än svenska, då läste hon sagor för barnen och då var det lite mer greppbart för dem

Pedagog F beskriver att hen erfar att arbetet med mångfald är svårt och beror på barngruppen. Pedagogen berättar att arbetet med mångfald sker när det finns en mångkulturell barngrupp. Denna pedagog berättar att de på dennes

avdelning inte har barn från andra kulturer och därför inte jobbar med mångfald. Pedagog B och G uppfattar att arbetet med mångfald på deras arbetsplatser är lätt då det finns en stor etnisk mångfald i barngruppen. De beskriver att det är lätt att arbeta med flerspråkigheten då de kan prata om likheter och skillnader mellan språk och musik med barnen, samt att de kan räkna på olika språk då de menar att alla barn har rätt till sitt språk. De arbetar med flerspråkighet genom att i vissa lärmiljöer och undervisningssituationer ha några ord som det ligger lite extra fokus på. Pedagog B gav exemplet "kom", pedagogen både tecknar ordet, visar det med sin kropp och säger ordet på fler språk än svenska för att barnen ska få höra ordet på olika sätt.

6.3.2 Fånga tillfället

Pedagog A och C beskriver att mångfald är en del i det dagliga arbetet och att diskussioner kring mångfald är lättare att ta med barnen i de meningsfulla situationer som uppstår i vardagen. Pedagog A ger ett exempel på hur de försöker ta in arbetet i leken och ger ett exempel på en situation där pedagogen tar tillvara på leken "mamma, pappa, barn" i syfte att lyfta mångfald;

Barn 1; "ja men jag vill va mamma"

Barn 2; "ja men jag vill va mamma"

Pedagog; "ja men man kan ju va två mammor i en familj"

Det här är en situation när pedagogen i fråga lugnt ger ett förslag till barnen om att båda faktiskt kan vara mamma, utan att "föreläsa" som pedagogen (A) själv benämner det kring olika familjesituationer och liknande. Några andra pedagoger beskriver att de pratar med barnen och visar att alla är olika. Pedagog B beskriver hur man tar olika diskussioner med barnen;

...vi diskuterar ju lika mycket också asså skillnader och likheter mellan ehm alla barn, alltså oavsett språk eller bakgrund, jag tänker att vissa barn har ju två mammor i sin familj, endel har en mamma och en pappa, endel har bara en pappa en del har bara en mamma. man kanske lever som skild och har två familjer, eller en familj varannan vecka.

Pedagog C berättar att hen uppfattar att arbetet med mångfald gynnas av att som pedagog ha;

...hög närvaro i gruppen och va aktiva medlekande i gruppen med våra minsta och fånga situationer i stunden som blir meningsfulla...

Pedagogen menar att detta gör att de lättare kan fånga upp och prata om situationer i stunden vilket gör att barnen möter mångfald i ett för dem, begripligt sammanhang.

6.4 Läroplanens revidering, samt arbetet med mångfald utifrån denna

En fråga som ställdes under intervjun var "Mångfald är tydligare beskrivet i läroplanen från 2018. Har det blivit någon skillnad i hur ni pratar om begreppet?". Detta gjordes för att möjliggöra för informanterna att ytterligare fördjupa sina uppfattningar om begreppet mångfald och fundera över begreppet ur en annan synvinkel. Informanternas svar på frågan ska bemöta frågeställningen "Hur uppfattar ett antal förskolepedagoger begreppet mångfald?". Svaren har sedan kategoriserats vilket visar vilka olika uppfattningar som framkommit i svaren.

6.4.1 Insikt i den nya läroplanen för förskolan

Efter att läroplanen för förskolan (Skolverket, 2018) reviderades uppfattar några av pedagogerna att diskussioner kring begreppet "mångfald" och ämnen kopplade till detta har vidgats och blivit mer närvarande i vardagen på förskolorna. Mångfalden har på så vis fått ett större utrymme och lyfts fram på nya sätt i vardagen vilket även pedagog C erfarar genom att mångfalden finns överallt. Samma pedagog berättar även att de jobbat med mångfald men att det efter revideringen har blivit mer medvetet;

...jag tycker att man har fått en förståelse för att det är mycket mer än bara kulturer liksom. Även om man kanske har jobbat med det innan så är det kanske mer medvetet nu.

Pedagog C menar också att hen och det arbetslaget hen ingår i är medvetna om den tydligare beskrivningen men önskar att de diskuterade begreppet mer. Begreppets innebörd har förändrats då pedagog D uppfattar att mångfald innan revideringen mest fokuserade på kulturer. Pedagog C och D menar att de fått en förståelse av att mångfald innebär mer än bara kultur. I motsats till detta menar pedagog A att revideringen inte har bidragit till någon skillnad i verksamheten kopplat till mångfald och pedagog F beskriver att arbetet inte har förändrats efter läroplanens (Skolverket, 2018) revidering och berättar;

... det är ganska vanligt idag att man gör ingen grej av det.

Pedagog C uppfattar att de på dennes avdelning börjat prata mer om barnkonventionen och diskrimineringsgrunderna efter läroplanens revidering. Pedagoggen berättar även att de tagit in böcker som möter både barnkonventionen och diskrimineringsgrunderna. Pedagog A, B, C, D och H uppfattar att böcker som en del av arbetet med mångfald har utvecklats efter läroplanen för förskolans (Skolverket, 2018) revidering. Detta på grund av att böckerna kan hjälpa till att berätta om sådant som inte hör till barnens vardag.

6.5 Utmaningar/Problematik/Svårigheter

En av frågorna som ställdes under intervjuerna var "Upplever du någon utmaning med arbetet kring mångfald?". Denna fråga ställdes för att få reda på om utmaningarna skilde sig åt hos de olika pedagogerna eller om utmaningarna liknade varandra. Detta för att svara till frågeställningen "Vilka variationer finns bland de intervjuade förskolepedagogernas uppfattningar av begreppet mångfald?" Några av de utmaningar pedagogerna beskrev var bland annat vårdnadshavares syn på förskolan, otillräckligt med material och okunskap. Pedagogerna benämnde vårdnadshavare som både föräldrar och vårdnadshavare, i detta kapitel kommer enbart termen vårdnadshavare användas, med undantag i direkta citat från pedagogerna.

6.5.1 Vårdnadshavare

Pedagog D, F och G berättar att de uppfattar samarbetet med vårdnadshavare som den största utmaningen. Detta samarbetet blir svårt när vårdnadshavarna inte vill att de på förskolan ska arbeta med barnens egna kulturer. Vårdnadshavarna vill att förskolan ska va svensk och att detta är den enda kultur som ska arbetas med på förskolan. Pedagog D beskriver att;

...det är en utmaning i att föräldrarna inte vill att vi ska jobba med deras kulturer för att de vill att det ska vara svenskt och inte jobba med deras modersmål och sådär, så det krockar ju lite med vårt uppdrag med att vi ska jobba med olika modersmål och sådär men det gör ju att där får vi ju verkligen tänka till och diskutera vad mångfald är och hur vi kan jobba med mångfald...

Pedagog G beskriver hur hen anser att man ska bemöta de vårdnadshavare som är emot arbetet med flerspråkighet och mångkultur:

...men då får man ju förklara varför det är så viktigt med flerspråkighet, och då att mångfald berikar.

6.5.2 Otilräckliga resurser

Pedagog A uppfattar arbetet med mångfald som svårt då det inte finns tillräckligt material, hen beskriver att barnen på avdelningen vid ett tillfälle började prata om kriget i Ukraina. Pedagogen beskriver att denne gärna hade haft mer material i just denna situation, till exempel en jordglob eller filmer. Pedagog G menar att mångfald finns i det material de använder i verksamheten eftersom det både finns kodat och okodat material. Hen menar att barnen då får en större bredd att upptäcka omvärlden på.

Pedagog C berättar;

Jag själv har ganska stor okunskap kring andra kulturer, religioner och annan etnisk tillhörighet, så det känner jag att jag behöver bättre kunskaper i.

Detta gör att barnen på förskolan ofta möter de svenska traditionerna men att de inte får ta del av andras traditioner, vilket pedagogen även reflekterar över kan bero på den låga etniska mångfalden på avdelningen. Pedagog D beskriver att arbetet med andra kulturella högtider ofta kommer "gratis" när barngruppen har en lite högre etnisk mångfald. Hen menar då att diskussioner med barn och vårdnadshavare kan bidra till en större förståelse av de olika högtiderna. Detta kan bli ett problem om vårdnadshavarna inte vill att förskolan ska arbeta med andra kulturer än svensk. Pedagog G uppfattar detta som ett problem också, hen berättar att när en vårdnadshavare uttrycker detta krockar det med pedagogernas uppdrag. I sådana situationer gäller det enligt pedagogen att prata med vårdnadshavaren och beskriva varför arbetet med mångfald är viktigt och att det berikar, samt att det är något förskolan måste arbeta med.

Värdegrundsarbetet är något som pedagog D uppfattar som mångfald. Pedagogen beskriver att oavsett vad barnen tycker och tänker så är det okej. Hen fortsätter:

... men samtidigt är det när det är så tydligt att det nästan är kränkning över andra och det får vi inte heller göra, och den krocken tycker jag är lite svår. Balansen där emellan hur alla har rätt till sin åsikt och att vi ska ha en mångfald i åsikter men det ska ju inte kränka någon för det liksom. Det är inte okej att se ner på folk bara för att de har slöja eller sådära. Den balansen tycker jag är svår.

Pedagogen beskriver också att hen uppfattar balansen med att belysa mångfald utan att kränka någon som svår. Hen beskriver att man i flera fall varit tvungen att förhålla sig till diskrimineringsgrunderna framför läroplanen för att

motverka att någon kränks. Pedagogen uppfattar att detta främst händer när vårdnadshavare har ett synsätt som inte stämmer in med exempelvis förskolans olika policydokument.

6.5.3 Homogena barngrupper

Pedagog A uppfattar att det kan vara en utmaning att inte ha barn från andra länder då detta gör att det inte blir lika självklart och naturligt att arbeta med mångfald i utbildningen. I motsägelse till detta uppfattar pedagog D att arbetet med mångfald ofta sker automatiskt då det finns en stor etnisk mångfald i gruppen. Pedagogen ger ett exempel från en annan förskola som hen arbetat på tidigare;

...jamen mångfald jobbar vi redan med, för det har vi gratis eftersom vi har 17 nationaliteter, så check på den liksom.

6.5.4 Prioriteringar

Pedagog A och C upplever att mångfald, trots att det finns med i läroplanen, glöms bort på grund av andra faktorer. En faktor som nämndes var att de väljer att prioritera barnens trygghet i förskolan före vissa läroplansmål. Detta beror enligt pedagog A på att de exempelvis har en ny barngrupp med många yngre barn och som nyligen blivit inskolade:

...där ligger vårt fokus först och främst att de ska känna sig trygga i verksamheten och med oss så att vi har inte ens kommit så långt.

Pedagog C beskriver hur de varje år har gemensamma läroplansmål som man fokuserar på varje läsår. Hen menar att det istället blir stort fokus på dem målen och att det sällan handlar om mångfald utan istället om exempelvis språkutveckling och skapandet av miljöer. Pedagog E uppfattar även att mångfald genomsyrar allt de gör hela tiden och i samspel med de fokuserade målen men att det inte synliggörs. Pedagog E delger liknande svar eftersom hen menar att mångfald går in i allt som sker på förskolan utan att man behöver belysa det ytterligare.

6.6 Analys

6.6.1 Etnocentrism

Studiens titel "16 barn - 16 kulturer" kommer från ett citat från intervjun med pedagog D. Pedagog D. beskrev att kultur inte enbart behöver handla om utländsk kultur utan att det kan innebära svensk kultur och gav exemplet att fira jul, eftersom det finns 16 barn på avdelningen hen arbetar på finns det alltså 16 olika sätt att fira jul på. Hen uppfattar det som en del av mångfald som är viktig att uppmärksamma. Detta kan uppfattas som att pedagog D. har ett interkulturellt synsätt. Detta tolkas som att varje barn har en individuell kultur som inte påverkas av någon av de aspekter som mångfald innefattar.

Pedagog F uppfattar att man inte arbetar med mångfald i hans verksamhet eftersom det inte finns mångfald i barngruppen. Detta skulle i sin tur kunna tolkas som etnocentrism då hans verksamhet använder sig av Runfors (2013) definition av mångfald, kulturell mångfald.

Ett annat exempel på ett etnocentriskt synsätt är citatet från pedagog A som menar att det var lättare att arbeta med mångfald när en anställd hade ett annat modersmål än svenska. Pedagog A använder här det svenska språket som en motpol till alla andra språk. Samtidigt uttrycker hen att verksamheten tar tillvara på flerspråkigheten som finns vilket blir en del av ett interkulturellt arbetssätt. Flera av pedagogerna uppfattar också att vissa vårdnadshavare inte vill att verksamheten ska arbeta med barnets kultur och, eller modersmål. Detta skulle kunna tolkas som en "omvänd" etnocentrism. Vårdnadshavarna vill frångå den egna kulturen för att "passa in" i det svenska samhället.

Pedagog A gav även ett exempel då ett barn uttryckte en oro för kriget i Ukraina. Pedagoger på förskolan valde då att diskutera detta i barngruppen i syfte att ge barnen en förståelse för en faktor inom begreppet mångfald. Att Ukraina ligger så nära Sverige och att pedagogerna valde att diskutera det med barnen skulle kunna ses som etnocentriskt eftersom krig sker i fler delar av världen än bara i Europa. En anledning till att barnet ens kände till kriget i Ukraina skulle kunna vara att svensk media har ett etnocentriskt synsätt, man väljer att fokusera på det som finns i "vår" närhet. En annan anledning till att just kriget i Ukraina har uppmärksammats så mycket i svensk media skulle kunna vara att det finns en hotbild mot "oss".

Att människan utgår från ett etnocentriskt synsätt när denne möter något främmande gentemot den egna kulturen är en naturlig utsaga. Att vara

medveten om detta skulle kunna bidra till utvidgandet av det synsätt som för människan är invant. Att uppmärksamma interkulturalitet kontra etnocentrism kan möjligtvis stödja studiens syfte att bidra med kunskap om begreppet mångfald genom förskolepedagogers perspektiv utifrån deras uppfattningar av begreppet mångfald.

6.6.2 Likheter

En tydlig likhet i informanternas svar är att de anser att mångfald är ett komplext begrepp.

Alla informanter uppgav att arbetet med mångfald blir mer naturligt och en självklarhet i verksamhetens vardag när barngruppen är heterogen. I en homogen barngrupp uppfattar inte informanterna att arbetet med mångfald är lika lätt. Detta leder till slutsatsen att ju större den etniska och kulturella mångfalden i barngruppen är desto lättare uppfattas mångfaldsarbetet. Ett flertal av pedagogerna (A, C, E och F) beskriver att sammansättningen av barngruppen har betydelse för arbetet med och synen på begreppet mångfald.

En annan likhet svaren emellan är att pedagogerna B, C, D, E och G strävar efter att ha en samsyn på begreppet mångfald, däremot har bara pedagog D och E som definierat begreppet. Övriga pedagoger har inte definierat vad mångfald är tillsammans med sitt arbetslag vilket borde vara en viktig del i skapandet av den önskade samsynen.

De flesta informanterna (Pedagogerna C, D, E, H) beskriver att de diskussioner som förs kring mångfald efter läroplanens revidering har vidgats och blivit mer närvarande i verksamheten. En likhet mellan informanternas svar är att pedagogerna A, B, D, G och H uppfattar att mångfald berikar verksamheten. Däremot är uppfattar pedagog A, C och E att arbetet med mångfald utifrån läroplanen ofta bortprioriteras, bland annat på grund av att de menar att barnens trygghet är viktigare och måste gå före eventuellt mångfaldsarbete. Samma pedagoger beskriver vikten av att fånga tillfället när det ges möjlighet till det och att man arbetar med mångfald i stunden.

Pedagogerna A och C uttrycker brister i verksamheten utifrån material och kompetens.

6.6.3 Skillnader

Tre av informanterna (A, B och F) beskriver att det inte blivit någon skillnad i verksamheten, eller arbetet med mångfald, efter läroplanens revidering.

Pedagog E beskriver att dennes arbetslag inte sitter i möten och diskuterar begreppet, utan de tar det "i stunden". Vilket tolkas som att mångfalden går in i allt arbete på förskolan, även om det inte diskuteras i alla situationer finns mångfalden där.

Pedagog E uppger att eftersom det inte finns en etnisk mångfald eller flerspråkighet i barngruppen så väljer hen att arbeta med mångfald utifrån olika familjekonstellationer, barns olika behov och genus istället.

Det framkommer skillnader i hur mångfaldsbegreppet definieras av informanterna, dock beskrivs det utifrån de faktorer som framkommit i bakgrunden men ingen har använt sig av exakt samma definition som varken Lahdenperä (2011), Svaleryd och Hjertson (2018), eller Runfors (2013). Pedagogerna använder samma faktorer som dessa forskare beskrivit men en skillnad är att informanternas definitioner av begreppet består av olika konstellationer av dessa faktorer. Till exempel är det bara två av pedagogerna (A och D) som beskriver att arbetet med värdegrund ingår i mångfald. Pedagog H skiljer arbetet med mångfald från värdegrund. Hen beskriver att de jobbar utifrån en speciell kultur där de pratar om värdegrund och mångfald. Här skiljer pedagogerna begreppen åt genom att beskriva att båda områdena pratas om och arbetas med.

7 DISKUSSION

I detta kapitel kommer en diskussion genomföras utifrån det resultat som presenterats i tidigare kapitel. Resultaten från den fenomenografiska analysen kommer diskuteras i samband med studiens syfte, frågeställning, samt den tidigare forskningen som redogjorts för. Ett interkulturellt eller etnocentriskt synsätt kommer även användas för att granska resultatet.

7.1 Resultatdiskussion

Texten kommer disponeras utifrån de rubriker som använts för att presentera resultatet under kapitlet resultat och analys.

7.1.1 Syn på och uppfattningar av begreppet mångfald

Utifrån informanternas uppfattningar av begreppet mångfald framstår en stor variation av vad begreppet uppfattas betyda. En aspekt som ofta delges i informanternas uppfattningar av begreppet mångfald är olikheter. Informanterna uppfattar att olikheter bland annat kan gälla olika kulturer, individers olikheter samt aspekter som hör till mångfald. Mångfaldens aspekter beskriver informanterna som: etnisk tillhörighet, kultur, funktionsvariationer, ålder, samhällsklass, kön, språk, könstillhörighet, familjekonstellationer och etnicitet. Några av de faktorer som informanterna nämner stämmer överens med Lahdenperäs (2011) skildring. Enligt Lahdenperä (2011) ingår ålder, funktionsnedsättning, religion, sexuell läggning, värderingar, etnicitet, nationalitet eller nationellt ursprung, utbildning, livsstil, värden, utseende, social klass och ekonomisk status i begreppet mångfald. Informanternas syn på de faktorer som ingår inom mångfald stämmer mer överens med Svaleryd och Hjertsons (2018) definition av faktorerna som ingår i mångfald vilket är kön, ålder, etnisk/kulturell bakgrund, social tillhörighet, funktionsnedsättning, sexuell läggning, familjeförhållanden och utbildning. Informanternas definition stämmer även överens med Runfors (2013) beskrivning av att kulturell mångfald är en mängd olika levnadssätt och att kultur inte bara kan kopplas till etnicitet. Svaleryd och Hjertson (2018) menar att begreppet mångfald skulle kunna omformuleras till likabehandling när verksamhetens största fokus ligger på den etniska mångfalden. Att använda likabehandling syftar då istället på allas rätt att vara den man är kopplat till diskrimineringsgrunderna.

Utifrån de aspekter som informanterna uppfattat under intervjuerna har inte alla nämnt alla faktorer. Vissa informanter uppfattar att mångfald enbart kopplas till etnicitet, språk, religion och kulturell bakgrund. Detta stämmer överens med den praktiska erfarenheten som diskuteras i kapitlet "Inledning". Det stämmer även överens med Svaleryd och Hjertsons (2018) beskrivning av hur begreppet mångfald oftast enbart förstås som etnisk mångfald. En anledning till att vissa faktorer benämns mer än andra skulle kunna vara för att det är något man arbetar mycket med på grund av förskolans förutsättningar eller den barngrupp informanterna arbetar i. Det skulle även kunna vara något man delger på grund av att man anser att det finns brister i det egna arbetet inom just den faktorn. Något som skulle kunna underlätta för arbetet med mångfald i förskolan skulle kunna vara att definiera mångfald i läroplanen. Det skulle då bli enklare att se till att alla faktorer blir inkluderade i verksamhetens arbete gällande mångfald. I läroplan för grundskola, förskoleklassen och fritidshem (Skolverket, 2022) beskrivs begreppet mångfald som något som tas tillvara på för att ge barn en större insikt i alla människors olika tankegångar och sätt att vara på. Läroplanen för förskolan (Skolverket, 2018) menar att barnen utifrån tillvaratagandet av mångfald utvecklar förmåga att ha tilltro till sig själv, samt förmåga att samverka med andra och handskas med motsättningar på ett positivt sätt.

I Stiers m.fl. (2012) studie anser man att en utveckling bör ske redan i förskolläro utbildningen. Detta eftersom studenter behöver mer kunskap än bara om andra kulturer. För att skapa en givande undervisning för barn behöver pedagoger egna syn på etnisk och kulturell mångfald vidgas. Även Abraham och Margrains (2022) studie visar på vissa brister inom kursmaterial på förskolläroprogrammet. Bristerna gäller främst det kursmaterial som gäller etniskt och språkligt mångfaldiga barn. Några informanter pratade om en ökad medvetenhet gällande begreppet mångfald genom att man i arbetslagen diskuterat det mer men att det även synliggjorts mer i verksamheten. Många informanter menar samtidigt att man trots det önskar att diskussioner och arbete med mångfald möjliggörs ytterligare. Informanternas uppfattning av begreppet mångfald har också utvecklats till en förståelse utöver enbart kulturell mångfald. Många menade att detta har med den reviderade läroplanen att göra (Skolverket, 2018). I både Anderstaf (2021) och Murrays (2012) studier har pedagogers synsätt varit stort fokusområde. Anderstaf (2021) menar att då pedagoger kan granska och utmana det egna synsättet utvecklas kompetensen vilket i sin tur kan leda till en förskola med ett interkulturellt synsätt. I Murrays (2012) studie ansågs ett interkulturellt synsätt i sin tur vara en god grund för att bereda verktyg som pedagoger kan stå inför gällande

mångfald. I studien visades också att pedagoger synsätt är viktigt då de yngsta barnen är mottagliga för att få kunskap om mångfald på ett positivt sätt.

7.1.2 Arbete med mångfald

Det vanligaste sättet som beskrivs av informanterna gällande arbetet med mångfald handlar om att ta vara på situationer som uppstår. Flera informanter uppfattar att det är lättare att belysa mångfald då barnen tydligt kan se det i verksamheten och relatera till det. En situation som kan uppstå kopplat till familjekonstellationer är när barnen leker "mamma, pappa, barn". För att pedagogerna ska kunna ta till vara på situationer i barnens lek gäller det därför att som pedagog vara närvarande för barnen. Detta är helt i linje med Löfdahl och Hägglunds (2012) studie som visar att pedagoger styrker barnets syn på och kunskap om mångfald när de tar tillvara på situationer som uppstår i verksamheten. Stier (2012) menar också i sin studie att det är givande för barnen när de tillsammans med pedagoger får undersöka funderingar de har. I motsats till detta beskriver Delblanc (2022) att spontana situationer inte är lika givande och lockande för barnen.

Utöver de spontana situationer som informanterna beskrev arbetet med uttryckte de även att man arbetar med flerspråkighet. Detta skedde dock endast på de förskolor där barn med annan etnisk tillhörighet än svensk fanns. I den reviderade läroplanen (Skolverket, 2018) beskrivs förskolan som en plats som ska främja barnens förståelse för mångfald, samt att förskolans uppdrag är att barnen ska ges förutsättningar för att utveckla den egna kulturella identiteten. Förskolan ska också gynna barnens intresse och ge dem kunskap gällande andra kulturer än den egna (Skolverket, 2018). Därför bör man arbeta med etnicitet och andra faktorer gällande mångfald oavsett om det finns i verksamheten eller inte.

I den reviderade läroplanen från 2018 (Skolverket, 2018) har man tagit bort orden "hjälpa och att befinna sig i svårigheter". Dessa uttryck ansågs peka ut att barnen bär på problem. Läroplanen för förskolan (Skolverket, 2018) har istället benämnt att alla barn ska ges stöd när de är i behov av det. Flera informanter uttryckte att man arbetar mycket med att möta alla barns behov och uppfattade det arbetet som en del av mångfald. Detta var inget informanterna beskrev i svaren till frågan om det blivit någon skillnad i hur man pratar om begreppet mångfald. Informanterna pratade om barns behov under andra delar av intervjun. Detta skulle kunna tolkas som att läroplanen

för förskolan (Skolverket, 2018) utvecklat pedagogers syn på barn i behov av stöd men att det kanske inte är något som pedagoger själva reflekterat över.

7.1.3 Utmaningar med mångfald

Karlsudds (2021) studie visade att det finns en brist gällande pedagogers vidareutbildning gällande arbetet med barn i behov av särskilt stöd. Agbenyega och Munchan (2020) visar också på bristen pedagoger upplever i arbetet med barn i behov av särskilt stöd. Pedagogerna i studierna menar att de saknar kunskap och verktyg för att skapa en utbildning som är inkluderande och rik på mångfald. I vår studie tog inte informanterna upp särskilt mycket om brister i vidareutbildning eller okunskap. En informant nämnde däremot att hen upplever en okunskap kring just arbetet med etnicitet, kultur och religion. Brist på verktyg var något som togs upp av en annan informant. Detta var i samband med att ett barn pratade om kriget i Ukraina. Pedagoger hade då önskat någon form av material för att möta barnens funderingar gällande händelser i omvärlden istället för att enbart prata om det.

Några informanter pratade om en ökad medvetenhet gällande begreppet mångfald genom att man i arbetslagen diskuterat det mer men att det även synliggjorts mer i verksamheten. Många informanter menar samtidigt att man trots det önskar att diskussioner och arbete med mångfald möjliggörs ytterligare. Informanternas syn på begreppet mångfald har också utvecklats till en förståelse utöver enbart kulturell mångfald. Många menade att detta har med den reviderade läroplanen att göra (Skolverket, 2018). I både Anderstaf (2021) och Murrays (2012) studier har pedagogers synsätt varit stort fokusområde. Anderstaf (2021) menar att då pedagoger kan granska och utmana det egna synsättet utvecklas kompetensen vilket i sin tur kan leda till en förskola med ett interkulturellt synsätt. I Murrays (2012) studie ansågs ett interkulturellt synsätt i sin tur vara en god grund för att bereda verktyg som pedagoger kan stå inför gällande mångfald. I studien visades också att pedagoger synsätt är viktigt då de yngsta barnen är mottagliga för att få kunskap om mångfald på ett positivt sätt.

Löfdahl och Hägglund (2012) diskuterar vikten av att planera aktiviteter kopplat till mångfald. Detta menar Boldermo (2020) blir ett problem eftersom planerade aktiviteter prioriteras bort på grund av andra faktorer som anses vara viktigare. Detta delgav även informanter i vår studie eftersom de menar att man ofta prioriterar barnens trygghet och ett lugn och ro i förskolan. Detta stämmer även överens med Delblancs (2022) studie där tryggheten får ta en mycket

större roll än arbetet med mångfald i flera förskolor. Detta gör att de olika faktorerna som ingår i begreppet mångfald tenderar att försvinna i verksamheten.

Informanterna uttrycker även en viss utmaning i mötet med vårdnadshavare. Några vårdnadshavare, både svenska och med annan etnicitet har uttryckt att man inte vill att förskolan ska uppmärksamma andra kulturer utöver den svenska. Detta kan exempelvis ske då verksamheten tar vara på barnens flerspråkighet och låter den genomsyra förskolan. Eek-Karlssons och Emilsons (2021) studie uppmärksammade något som informanterna i deras studie valde att kalla "kulturkrockar". De beskrev kulturkrockar som något som uppstår när flera starka åsikter gällande ett fenomen uppstår och inte kommer överens med varandra. Detta gällde främst krockar mellan pedagoger och vårdnadshavares syn.

7.2 Metoddiskussion

Den valda metoden för studien var en kvalitativ intervju utifrån fenomenografi. Metoden har varit lämplig för den här studien eftersom det är informanternas uppfattningar som ska undersökas. Svaren som informanterna delgett har gett svar på studiens syfte och frågeställning, samt en stor variation av uppfattningar. Intervjuerna hade beräknats ta cirka 45 minuter men efter den första intervjun upptäcktes att de tog cirka 20-30 minuter. Detta ändrades i efterhand i informationen till informanterna vilket också skulle kunna påverkat viljan att delta.

Något som upplevts som en utmaning med studien var att få kontakt med informanter som ville delta. Först och främst var det svårt att få svar från de rektor som kontaktades via mail. I de fall som rektorerna svarade med mailadresser till pedagoger var det istället dåligt med svar från pedagoger som ville ställa upp. Istället kontaktades rektorerna via telefon och vi fick då telefonnummer till olika avdelningar på förskolor. En möjlig anledning till den låga responsen skulle kunna vara att smittspridningen av Covid-19 har ökat igen och förskolor vill därför inte ta emot studenter. En annan anledning till att det kan ha varit svårt att få tag på informanter kan ha varit det höga trycket med studenter från universitetet. En av rektorerna som kontaktades via telefon tackade nej till att låta intervjuer genomföras med dennes personal på grund av detta.

Alla intervjuer förutom en utfördes via Zoom på grund av tidsbrist och från önskemål av informanterna. Att kunna välja att delta på Zoom stod inte med i

informationsbrevet vilket vi i efterhand kanske skulle kunnat ge oss fler svar på frågan om deltagande från informanter. En intervju på Zoom skulle kunna påverka informanten både positivt och negativt. Vissa informanter skulle kanske tycka att det var bekvämare att möta den som intervjuar för att få en ordentlig uppfattning om personen. Det skulle också kunna vara så att vissa informanter tycker det är bekvämare att utföra intervjun på Zoom. De får befinna sig vart de vill och behöver inte resa någonstans. Det är också lättare att göra det under arbetstid, exempelvis när det är en lugnare stund i barngrupp. Att genomföra intervjun på Zoom ökade även anonymiteten för informanterna eftersom vi lät dem välja mellan att ha kameran på eller av utifrån vad de kände var mest bekvämt för dem. Det som spelades in var enbart ljudet. Något som upplevdes negativt med att utföra intervjuer på Zoom var att det blir svårt att tolka informanternas ansiktsuttryck och kroppsspråk. Hade fler intervjuer genomförts på plats hade ansiktsuttryck, kroppsspråk och exempelvis pauser kunnat tas hänsyn till under analysen. Detta hade också kunnat göras om fler pedagoger valde att ha kameran på under intervjun. När man spelar in via Zoom skapas både en videofil och en ljudfil. Vid transkriberingen lyssnade vi bara tillbaka på ljudfilerna. Detta skulle också kunna bidra till en ökad trygghet hos informanten att prata mer öppet utifrån frågorna istället för att delge ett "rätt" svar.

Användandet av fenomenografi som teori har varit lämplig för denna studie eftersom vi valt att undersöka förskolepedagogers uppfattningar av begreppet mångfald. Intervjuguiden har sammanställts för att locka informanterna att delge sina uppfattningar gällande mångfald, vilket gör att en fenomenografisk analys kunde genomföras på svaren. Det har dock varit en utmaning att genomföra den fenomenografiska analysen med den tidsbristen vi hade. Fenomenografien var för oss en ny teori vilket gjorde att vi behövde läsa in oss på teorin snabbt.

Något som upptäcktes efter att intervjuerna genomförts och analysen påbörjades var att en av frågorna som ställts kunde ha omformulerats. Frågan som ställdes var "Vad tänker du på när du hör ordet mångfald?". För att frågan på ett bättre sätt skulle svara på syftet kunde den ha omformulerats till "Hur uppfattar du begreppet mångfald?". Eftersom arbetets teori är fenomenografi hade frågan istället bidragit med mer uppfattningar kring begreppet till studiens resultat och analys.

En av pedagogerna som intervjuades beskrev att denna hade googlat vad mångfald innebär innan intervjun. Vi kan inte veta om fler av pedagogerna valde att googla innebörden av begreppet. För att få ett så relevant resultat som

möjligt kopplat till syftet som är att ta reda på pedagogers uppfattningar av begreppet. Hade det bästa varit att veta om, och isåfall vilka som googlat begreppet inför intervjuerna. Studiens trovärdighet diskuteras djupare i kapitlet "5.5 Tillförlitlighet och trovärdighet".

7.3 Slutsats och bidrag till fältet

Planen från början var att jämföra pedagogers uppfattningar av begreppet mångfald och beskrivningar arbetet med detta från två olika förskolor. De två förskolorna som planerades att jämföras har en demografisk och socialt skilda områden. Den ena förskolan har en heterogen barngrupp, och den andra en homogen barngrupp. Vidare forskning av denna karaktär vore intressant att få ta del av. Om denna studie utförs skulle den kunna bidra med kunskap kring om demografiska skillnader bidrar till skillnader i uppfattningen av begreppet mångfald, samt i det praktiska arbetet med mångfald. En annan vidare forskning som skulle kunna bidra till fältet är att kombinera intervju med observation i förskolan. Detta för att få en större inblick i hur det praktiska arbetet med mångfald faktiskt ser ut i verksamheten. Det skulle även vara intressant att undersöka vad det är som gör att pedagogerna uppfattar beskrivningen av mångfald i läroplanen för förskolan (Skolverket, 2018) som de gör. Har det betydelse vilken förförståelse pedagogerna har och tolkar vissa pedagoger själva in mångfald i fler delar av Läroplanen för förskolan (Skolverket, 2018) än när det direkt nämns.

Några av de viktigaste resultaten från studien är:

- Att pedagoger uppfattar begreppet mångfald som komplext och att det innefattar många faktorer. Många pedagoger väljer de faktorer som de vill fokusera på utifrån den barngrupp de arbetar i.
- Pedagogers syn på begreppet mångfald har vidgats något efter den reviderade läroplanen och begreppet diskuteras mer på förskolor. De uppfattar dock fortfarande att begreppet mångfald är svårt att arbeta med i praktiken
- Pedagoger uppfattar det praktiska arbetet med mångfald svårt när förskolan inte har en stor etnisk mångfald. Pedagogerna upplevde även att begreppet mångfald fortfarande är svårt att arbeta med i praktiken.

Läroplanen för förskolan (Skolverket, 2018) nämner begreppet mångfald under rubrikerna "Förståelse och medmännisklighet" (s. 5–6) och under rubriken "Omsorg utveckling och lärande" (s. 13-14). Mångfaldsbegreppet kopplas här framförallt ihop med kultur. I de faktorer Lahdenperä (2011) och Svaleryd och

Hjertson (2018) beskriver ingår i begreppet mångfald finns kultur och kulturella bakgrunder med som viktiga faktorer, men det finns även 15 andra faktorer i deras definitioner som är lika viktiga. Många av dessa 15 faktorer finns på olika sätt representerade i läroplanen för förskolan (Skolverket, 2018) dock inte i direkt samband med begreppet mångfald. Ett intressant resultat är att flera av informanterna som deltog uppfattar att arbetet med mångfald har breddats och att begreppet nu omfattar fler faktorer än bara kultur och etnicitet. En av informanterna som deltog uppfattar inte att det har blivit någon större skillnad i arbetet med mångfald efter att läroplanen för förskolan (Skolverket, 2018) reviderades.

Studien skulle kunna skapa ett bredare interkulturellt synsätt i förskolor, samt att pedagoger ser mångfald precis som studiens titel nämner: alla barn har helt olika kulturer. Även om en avdelning bara har svenska barn finns det många olika kulturer. Pedagogers syn på vad mångfald uppfattas som kan också påverkas, både individuellt och i arbetslag. En skillnad som framkom i resultatet var att när vissa pedagoger ska beskriva sin uppfattning av begreppet mångfald, görs det ofta utifrån en etnisk mångfald medan en av pedagogerna uppfattar att mångfald inte bara handlar om en annan nationalitet. Genom det interkulturella synsättet kan även barnens förståelse för värdet av mångfald påverkas.

REFERENSER

- Abraham, G., & Margrain, V. (2022). "We are Swedish Preschool Teachers". Student Teacher Feedback on Internationalisation and Interculturality in Preschool Teacher Education. *World Studies in Education*, 23(1), 77-95.
- Agbenyega, J., & Munchan, L. (2020). Exploring early childhood educators' experiences of teaching young children with disability. *Australasian Journal of Early Childhood*, 45(3), 280-291. [doi/10.1177/1836939120944635](https://doi.org/10.1177/1836939120944635)
- Anderstaf, S., Lecusay, R., & Nilsson, M. (2021). "Sometimes we have to clash": how preschool teachers in Sweden engage with dilemmas arising from cultural diversity and value differences. *Intercultural Education*, 32(3), 296-310. [doi/10.1080/14675986.2021.1878112](https://doi.org/10.1080/14675986.2021.1878112)
- Björk-Willén, P., Gruber, S., & Puskás, T. (2013) Förskolan som nationell välfärdsinstitution. Perspektiv och begrepp. I A. Björk-Willén, P., Gruber, S., & Puskás, T (Red.), *Nationell förskola med mångkulturellt uppdrag*. (2:a uppl., ss.11-23) Liber.
- Boldermo, S. (2020). Fleeting moments: young children's negotiations of belonging and togetherness. *International journal of early year education*, 28(2), 136-150. <http://dx.doi.org/10.1080/09669760.2020.1765089>
- Delblanc, Å. (2022). *Pedagogiska möjligheter i mångfaldens förskola*. [Linnaeus University Dissertations], DiVA. <https://www.diva-portal.org/get/diva2:1633157/FULLTEXT>
- Eek-Karlsson, L., & Emilson, A. (2021). Normalised diversity: educator's beliefs about children's belonging in Swedish early childhood education. *Early Years*. <https://doi.org/10.1080/09575146.2021.1951677>
- Karlstad universitet. (den 09 11 2022). *GDPR*. Hämtat från Student GDPR: <https://www.kau.se/student/meny/it-stod/hjalp-och-support/gdpr>
- Karlsudd, P. (2021). Promoting Diversity and Belonging: Preschool Staff's Perspective on Inclusive Factors in the Swedish Preschool. *Education sciences*, 11(104), 1–19. <https://doi.org/10.3390/educsci11030104>
- Lahdenperä, P. (2011). Mångfald, jämlikhet och jämställdhet-interkulturellt lärande och integration. I A. Lahdenperä. (Red.),

- Forskningscirkel-Arena för verksamhetsutveckling i mångfald.* (första uppl., ss. 15-42). Mälardalen University Sweden.
- Lahdenperä, P. (2018). *Interkulturalitet i undervisning och skolutveckling.* Skolverket.
- Larsen, A. (2021). *Metod helt enkelt - En introduktion till samhällsvetenskaplig metod.* Gleerups.
- Larsson, S. (2011). *Kvalitativ analys-exemplet fenomenografi.* Studentlitteratur.
- Löfdahl, A., & Hägglund, S. (2012). Diversity in Preschool: Defusing and Maintaining Differences. *Australian Journal of Early Childhood*, 37(1), 119-126. [doi/10.1177/183693911203700114](https://doi.org/10.1177/183693911203700114)
- Löfdahl Hultman, A. (2021). God forskningssed - regelverk och etiska förhållningssätt. I A. Löfdahl Hultman, A. & Ribaeus, K. (Red.), *Förskollärarens metod och vetenskapsteori.* (2:a uppl., ss. 31-41). Liber.
- Murray, J. (2012). Learning to live together: an exploration and analysis of managing cultural diversity in centre-based early childhood development programmes. *Intercultural Education*. 23(2), 89-103. <https://doi.org/10.1080/14675986.2012.686019>
- Runfors, A. (2013). Policy, praktik och politik. I A. Björk-Willén, P., Gruber, S., & Puskás, T (Red.), *Nationell förskola med mångkulturellt uppdrag.* (2:a uppl., ss. 137-150). Liber.
- Skolverket. (1998). *Läroplan för förskolan.* Lpfö98. https://www.alvesta.se/contentassets/file_281.pdf
- Skolverket. (2018). *Läroplan för förskolan.* Lpfö18. <https://www.skolverket.se/laroplan-for-forskolan>
- Skolverket. (2020). *Mångfald i förskolan ställer krav på den pedagogiska kompetensen.* <https://www.skolverket.se/skolutveckling/artiklar-om-forskning>
- Skolverket. (2022). *Guide och webinarium om förändringarna i Lpfö 18.* <https://www.skolverket.se/undervisning/laroplan-for-forskolan>
- Skolverket. (2022) *Läroplan för grundskola, förskoleklass och fritidshem.* Lgr22. <https://www.skolverket.se/undervisning/grundskolan/laroplan-lgr22>

- SOU 2005:41. *Bortom vi och dom - Teoretiska reflektioner om makt, integration och strukturell diskriminering.*
<https://data.riksdagen.se/fil/8D3DC84B684F>
https://www.temaasyl.se/Documents/SOU%202005_41b.pdf
- Stier, J., Tryggvason M-T., Sandström, M., & Sandberg, A. (2012). Diversity management in preschools using a critical incident approach. *Intercultural Education*. 23(4), 285-296.
<https://doi.org/10.1080/14675986.2012.724877>
- Svaleryd, K., & Hjertson, M. (2018). *Likabehandling i förskola & skola.* Liber.
- Svensson, L., & Åkerblom A. (2020). Fenomenografi om undervisning i förskolan. I A. Åkerblom, A. Hellman & N. Pramling (Red.), *Metodologi - För studier i, om och med förskolan.* (första uppl., ss. 89-105). Gleerups.
- Tallberg Broman, I. (2021). Socialt rum. I A. Delblanc, Å. Harju, A. Åkerblom, A (Red.), *Möjligheter och utmaningar för förskola-i en tid av mångfald och rörlighet.* (första uppl., ss. 15-34). Studentlitteratur.
- Trost, J. (2010). *Kvalitativa intervjuer.* Studentlitteratur.
- Uljens, M. (1989). *Fenomenografi-Forskning om Uppfattningar.* Studentlitteratur.
- UNICEF Sverige. (2018). *Barnkonventionen: FN:s konvention om barnets rättigheter.* <https://unicef.se/barnkonventionen/las-texten>
- Vetenskapsrådet. (2017). *God forskningssed.* Stockholm: Vetenskapsrådet.
https://www.vr.se/download/God-forsknings-sed_VR_2017.pdf

BILAGOR

Bilaga 1, Informationsbrev rektor

Hej!

Med detta brev hoppas vi att vi får genomföra intervjuer med förskolepedagoger på dina förskolor. Om vi får din tillåtelse skulle vi uppskatta om du vill skicka en maillista till de förskolepedagoger som är anställda hos dig.

Vi heter Ebba Johansson och Nike Spiik Lundell och vi läser sjunde och sista terminen på förskolläraryrket på Karlstads Universitet. Just nu skriver vi vårt examensarbete om förskolepedagogers uppfattningar om begreppet mångfald och hur man arbetar med det. Vi har olika erfarenheter av begreppet mångfald från olika förskolor och vill därför se hur olika förskolor arbetar med och uppfattar begreppet. Syftet med arbetet är endast att se hur och om dessa uppfattningar och arbetet skiljer sig åt förskolepedagoger emellan.

Vi vill genomföra intervjuer med förskolepedagoger som idag arbetar i verksamheten för att samla in material till arbetet. Intervjuerna beräknas pågå cirka (45-60 minuter). Intervjuerna kommer dokumenteras genom ljudinspelningar och vi kommer sedan transkribera och använda materialet endast till vår studie.

Tack på förhand!

Ebba Johansson

Mobil;

Mail; ebbajoha102@student.kau.se

Nike Spiik Lundell

Mobil;

Mail; nikespiik100@student.kau.se

Handledare

Susanne Hansson

Universitetslektor i pedagogiskt arbete

Institutionen för pedagogiska studier

Karlstads universitet

Mail; susanne.hansson@kau.se

Mobil;

Bilaga 2, Informationsbrev förskolepersonal

Hej!

Vi heter Ebba Johansson och Nike Spiik Lundell och vi läser sjunde och sista terminen på förskolläraryrket på Karlstads Universitet. Just nu skriver vi vårt examensarbete om förskolepedagogers uppfattningar om begreppet mångfald och hur man arbetar med det. Vi har olika erfarenheter av begreppet mångfald från olika förskolor och vill därför se hur olika förskolor arbetar med och uppfattar begreppet. Syftet med arbetet är att se hur och om dessa uppfattningar och arbetet skiljer sig åt förskolepedagoger emellan.

Vi vill genomföra intervjuer med förskolepedagoger som idag arbetar i verksamheten för att samla data till arbetet. Intervjuerna beräknas pågå cirka (45-60 minuter). Intervjuerna kommer dokumenteras genom ljudinspelningar och vi kommer sedan transkribera och använda materialet endast till vår studie.

Det är frivilligt att delta i intervjun och du får när som helst avbryta ditt deltagande utan särskild anledning. Studien är konfidentiell, vilket innebär att fiktiva namn på pedagoger och förskolor kommer användas och det kommer inte gå att spåra studien till varken dig eller din arbetsplats. All dokumentation kommer efter att arbetet är färdigt och det har blivit godkänt att raderas. När arbetet är färdigt delger vi dig gärna detta skriftligt eller muntlig om detta önskas.

Vill du delta i vår studie? Tack på förhand!

Ebba Johansson

Mobil;

Mail; ebbajoha102@student.kau.se

Nike Spiik Lundell

Mobil;

Mail; nikespik100@student.kau.se

Handledare

Susanne Hansson

Universitetslektor i pedagogiskt arbete

Institutionen för pedagogiska studier

Karlstads universitet

Mail; susanne.hansson@kau.se

Mobil;

Bilaga 3, Intervjuguide

1. Kan du berätta lite om din bakgrund i verksamheten?
  - Hur länge har du jobbat i förskola?
  - Har du jobbat på olika förskolor?
  - Ålder på barngrupp?
  - Kan du berätta lite om din utbildning?
2. Vad tänker du på när du hör ordet mångfald?
  - Vad är viktigt för dig personligen inom mångfald?
3. Har ni gemensamt pratat om hur ni ser på begreppet mångfald på förskolan/arbetslaget?
  - Om ja; hur har ni definierat det?
  - Om nej; om du skulle beskriva mångfald utifrån er verksamhet, hur skulle du göra det då?
4. Mångfald är tydligare beskrivet i läroplanen från 2018. Har det blivit någon skillnad i hur ni pratar om begreppet?
  - Om ja: Hur?
  - Om nej: Varför?
5. Kan du berätta hur ni arbetar med mångfald?
6. Upplever du någon utmaning med arbetet kopplat mångfald?
  - Har ni diskuterat någon lösning på det?
7. Finns det något mer du vill tillägga gällande mångfald?

Bilaga 4, Facebookinlägg

Personal i förskola sökes till intervjustudie-examensarbete

Hej!

Vi heter Ebba Johansson och Nike Spiik Lundell och vi läser sjunde och sista terminen på förskolläraprogrammet på Karlstads Universitet. Just nu skriver vi vårt examensarbete om personal i förskolans uppfattningar om begreppet mångfald och hur man arbetar med det. Vi har olika erfarenheter av begreppet mångfald från olika förskolor och vill därför se hur olika förskolor arbetar med och uppfattar begreppet. Syftet med arbetet är endast att se hur och om dessa uppfattningar och arbetet skiljer sig åt mellan personal och förskolor.

Vi vill genomföra intervjuer med personer som idag arbetar i verksamheten för att samla in material till arbetet. Intervjuerna beräknas pågå cirka 30 minuter. Intervjuerna kommer dokumenteras genom ljudinspelningar och vi kommer sedan transkribera och använda materialet endast till vår studie. Intervjuerna får gärna ske via Zoom då vi inte har möjlighet att resa runt och gärna så snart som möjligt. Vi anpassar oss efter de tider som funkar för er.

Vi vore väldigt tacksamma om någon vill ställa upp!

Vill du delta kan du ringa eller maila någon av oss på uppgifterna nedan:

Ebba Johansson

Nike Spiik Lundell

Mobil;

Mobil;

Mail; ebbajoha102@student.kau.se

Mail; nikespik100@student.kau.se

Handledare

Susanne Hansson

Universitetslektor i pedagogiskt

arbete

Institutionen för pedagogiska studier

Karlstads universitet

Mail; susanne.hansson@kau.se

Mobil;